

Strategia wdrażania produktu innowacyjnego testującego „Potrafię, wiem, znam – radę sobie dam”.

Spis treści

1. Uzasadnienie.	2
1.2. Przyczyny występowania opisanych problemów.	6
1.3 Skala występowania opisanych problemów.	8
1.4 Konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów.	8
2. Cel wprowadzenia innowacji	9
2.1 Cele projektu.....	9
2.2 Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji i sposób weryfikacji osiągniętych celów.	10
3. Opis innowacji, w tym produktu finalnego.	14
3.1 Na czym polega innowacja.....	14
3.2 Komu służy innowacja, kto będzie mógł ją wykorzystywać w przyszłości.....	15
3.3 Warunki, jakie muszą być spełnione, by innowacja działała właściwie.	17
3.3.1. Przygotowanie użytkowników.....	17
3.3.2. Warunki instytucjonalno-prawne.	18
3.3.3. Warunki organizacyjne i techniczne.	18
3.4 Efekty, jakie może przynieść zastosowanie innowacji.....	19
3.5 Elementy, które będzie obejmowała innowacja.	21
4. Plan działań w procesie testowania produktu finalnego	24
4.1 Podejście do doboru grup użytkowników i odbiorców, którzy wezmą udział w testowaniu.....	24
4.2 Opis przebiegu testowania.	27
4.3. Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy.	29
4.4. Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania.	29
5. Sposób sprawdzenia, czy innowacja działa.....	30
5.1. Sposób dokonania oceny wyników testowania.....	30
5.2. Opis ewaluacji zewnętrznej.....	33
6. Strategia upowszechniania.....	34
7. Strategia włączania do głównego nurtu polityki.	38
8. Kamienie milowe II etapu projektu.	40
9. Analiza ryzyka	40

Strategia wdrażania projektu innowacyjnego testującego

Temat innowacyjny:

Wspieranie uczniów o indywidualnych / specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Nazwa projektodawcy: **Instytut Badawczo-Szkoleniowy Sp. z o.o.**

Tytuł projektu: **Potrafię, wiem, znam – radę sobie dam.**

Numer umowy: **UDA-POKL.09.01.02-18-205/12-00.**

1. Uzasadnienie.

1.1 Opis problemów grupy docelowej oraz niedoskonałości stosowanych dotychczas instrumentów.

Projekt „Potrafię, wiem, znam – radę sobie dam” zmierza do zmiany podejścia wobec problemu niedostosowania oferty edukacyjnej do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów szkół gimnazjalnych w obszarze rozwoju kompetencji kluczowych. Analiza sytuacji problemowej na etapie konstruowania wniosku oraz kilkuczęściowe badanie kompetencji uczniów i nauczycieli oraz badania psychometryczne uczniów, w tym efektywności uczenia się i nauczania, przeprowadzone w I etapie projektu (I faza projektu), uzasadniają potrzebę zmiany i opracowania innowacyjnego rozwiązania skierowanego do grupy docelowej odbiorców tj. uczniów z trudnościami w nauce oraz grupy uczniów uzdolnionych. Obie te grupy są identyfikowane według szkolnej skali osiągnięć, czyli szkolnych stopni i opinii nauczycieli i obie te grupy są zaliczane do kategorii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, więc z definicji potrzebują wsparcia. Problem niskiej efektywności procesu dydaktycznego i jego niedostosowanie do faktycznych potrzeb uczniów w skali województwa jest dostrzegany i podejmowane są próby jego rozwiązania. Stosowane narzędzia, w tym prowadzenie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz organizowanie kółek zainteresowań, są jednak nie dość skuteczne i skupiają się na uzupełnianiu i rozwijaniu brakujących kompetencji, w tym - kluczowych (Kompetencje Kluczowe wg zaleceń Parlamentu Europejskiego z 2006 roku). Zatem kwestia kompetencji kluczowych to temat stosunkowo nowy i nie dostrzegany w polityce edukacyjnej, W programach i zaleceniach pojawia się hasło jednak brak jest konkretnych działań wspierających grupę docelową użytkowników, tj. nauczycieli, którzy mogą w przyszłości stosować innowacyjny produkt. Poza grupą nauczycieli i uczniów, zainteresowanie proponowanym rozwiązaniem może się pojawić

wśród decydentów oświaty, organów prowadzących, a także publicznych i niepublicznych ośrodków doskonalenia nauczycieli, innych instytucji związanych z edukacją oraz przedsiębiorców.

Oferowane tradycyjne zajęcia nastawione są na wyrównywanie braków w sensie technicznym (sprawność w wykonywaniu zadań), lub szlifowanie samych zdolności – nie sięgają istoty problemu, czyli **uzupełnianiu brakujących umiejętności i kompetencji**, które gwarantują autentyczne wyrównywanie szans i pełne wsparcie rozwojowe w trybie Life Long Learning (LLL). Aby produkt finalny był trafny i odpowiadający potrzebom grup docelowych – niezbędna była diagnoza stanu potrzeb badanej grupy, która została przeprowadzona w I fazie projektu.

Badania zostały przeprowadzone w okresie od grudnia 2012 do lutego 2013 na terenie 9 szkół gimnazjalnych województwa podkarpackiego. Szkoły, które wzięły udział w badaniu: Gimnazjum nr 1 w Brzozowie, Zespole Szkół w Jasienicy Rosielnej, Gimnazjum nr 7 w Rzeszowie, Gimnazjum nr 1 w Rzeszowie, Gimnazjum nr 10 w Rzeszowie, Gimnazjum w Jaśle, Publicznym Gimnazjum w Lesku, Publicznym Gimnazjum w Krościenku Wyżnym oraz Gimnazjum w Birczy. W badaniach **kompetencji uczniów** wzięło udział 125 uczniów i uczennic klas I - III gimnazjum z wysokimi wynikami w nauce oraz 116 uczniów i uczennic klas I – III gimnazjum z trudnościami w nauce. W **badaniach psychometrycznych** wzięło udział 122 uczniów i uczennic z wysokimi wynikami w nauce oraz 114 uczniów i uczennic z trudnościami w nauce. W **badaniach ilościowych kompetencji nauczycieli** wzięło udział 100 nauczycieli i nauczycielek z zespołów uczących objęte badaniem dzieci. Spośród przebadanych ankietowo nauczycieli 72 osoby wzięły udział w badaniu jakościowym (wywiady fokusowe).

Strukturę badanej grupy w odniesieniu do kryterium lokalizacji oraz kryterium stanina z egzaminu gimnazjalnego w stosunku do średniej wojewódzkiej, prezentuje poniższa tabela.

Lokalizacja/stanin	Niski (1-3)	Średni (4-6)	Wysoki (7-9)
miasto duże	Brak szkół i chętnych	G10 Rzeszów (87) Stanin 5 ZSM 3 G2 Jasło (154) Stanin 5-6	G1 Rzeszów (190) Stanin 8 G7 Rzeszów (229) Stanin 7
miasto małe	G Lesko (80) Stanin 3-4		G1 Brzozów (99) Stanin 7
Wieś	G Bircza (83) Stanin 3-4	G Krościenko Wyżne (68) Stanin 4-5	G Jasienica Rosielna (51) Stanin 7

Wnioski i analizy z badań zawarto w 5 raportach cząstkowych oraz raporcie zbiorczym:

1. *Raport z badania kompetencji nauczycieli klas I-III gimnazjum w zakresie znajomości metod i technik nauczania.*
2. *Raport z badania kompetencji uczniów z trudnościami w nauce klas I-III gimnazjum w zakresie efektywnego uczenia się i zapamiętywania, twórczego rozwiązywania problemów i pracy zespołowej.*
3. *Raport z badania kompetencji uczniów z wysokimi wynikami w nauce klas I-III gimnazjum w zakresie efektywnego uczenia się i zapamiętywania, twórczego rozwiązywania problemów i pracy zespołowej.*
4. *Raport z badań psychometrycznych uczniów z trudnościami w nauce klas I-III gimnazjum.*
5. *Raport z badań psychometrycznych uczniów z wysokimi wynikami w nauce klas I-III gimnazjum.*
6. *Raport zbiorczy zawierający wyniki badań w ramach projektu „Potrafię, wiem, znam – radę sobie dam”.*

Wyniki z powyższych badań wskazują, że uczniowie z wysokimi wynikami w większości preferują pracę samodzielną, w sytuacjach współpracy zespołowej dzielą się jedynie wypracowanymi samodzielnymi wynikami. Ponadto grupa ta charakteryzuje się brakiem motywacji wewnętrznej do nauki. Proces uczenia się jest nastawiony na osiąganie konkretnych wyników lub nagród, nie zaś na zaspokajanie ciekawości poznawczej, radości z uczenia się i poczucia satysfakcji. Ponadto mimo deklaratywnie wysokiej umiejętności uczenia się, uczniowie uzyskujący wysokie wyniki w nauce podczas próby eksperymentalnej wykazują niskie i średnie wyniki w zakresie umiejętności notowania (73,6%), aktywnego odbioru i uzupełniania treści (56,8%) czy umiejętności identyfikacji problemu (47,2%). Im bardziej treści prezentowanych zadań eksperymentalnych zbliżone były do sytuacji życiowych, odbiegając formułą od klasycznych zadań szkolnych, tym gorzej radzili sobie z nimi uczniowie – co świadczy o niskim poziomie kreatywności i twórczego podejścia do rozwiązywania problemów. Podkreślają to również wyniki PISA 2009 – polscy uczniowie nadal lepiej sobie radzą wykonywaniem czynności typowych, z którymi spotykają się podczas zadań lekcyjnych, niż z zadaniami złożonymi, nietypowymi, wymagającymi łączenia treści z kilku źródeł i wnioskowania na ich podstawie. Uczniowie mają problemy z uzasadnianiem stawianych tez i sztywno bronią raz obranej próby wyjaśnienia problemu. Jak wynika z obserwacji asesorów podczas eksperymentu większość uczniów z wysokimi wynikami w nauce przejawiała niskie kompetencje w zakresie pracy zespołowej. Obserwowano zjawisko silnej rywalizacji oraz tak zwanego monologu zbiorowego (niedojrzała forma współpracy). Tendencje do indywidualnej pracy potwierdzają też wyniki ankietowe dotyczące uczenia się - 79% uczniów uczy się samemu.

Jednym ze środków i metod oddziaływania na efektywność nauczania, w szkołach gimnazjalnych są **zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze**. W świetle badań własnych (etap konstruowania wniosku i etap przygotowawczy projektu) są to działania, które skupiają się głównie na próbach **usuwania skutków problemu, nie wpływając na przyczyny**. Analiza programów zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, przeprowadzona na etapie pogłębionej analizy i diagnozy problemu, obrazuje, że jednym z ich kluczowych celów jest „wyrównywanie braków” w opanowywaniu treści programowych. Programy są skoncentrowane wokół pogłębiania wiedzy i umiejętności w zakresie danego przedmiotu. Stawiane cele nauczania są jednak formułowane hasłowo, nieprecyzyjnie, nie uwzględniają reguły SMART i nie przekładają się na zadania, rezultaty, formy i metody nauczania (90% programów). Przyczyn należy upatrywać w czynnikach wewnętrznych (kompetencje nauczycieli), jak i zewnętrznych - pisząc programy na początku roku szkolnego, nauczyciele nie mają możliwości diagnozy rzeczywistych potrzeb edukacyjnych uczniów. Tym samym programy zajęć dydaktyczno-wyrównawczych nie są wiarygodnymi wyznacznikami efektywności zajęć, bardziej obrazują podejście do ich realizacji. Do uczniów charakteryzujących się wysokimi wynikami w nauce skierowane są zajęcia pozalekcyjne, najczęściej w postaci kółek zainteresowań z konkretnych obszarów wiedzy bądź umiejętności szkolnych. Ich realizacja odbywa się w standardowy sposób, nie uwzględniający rozwijania kompetencji kluczowych, w tym twórczości, umiejętności efektywnego uczenia się, pracy zespołowej i inicjatywności. Nie ma w ofercie edukacyjnej szkół gimnazjalnych zajęć, które nastawione byłyby na ogólny rozwój i możliwości wykorzystania w życiu i pracy potencjału intelektualnego uczniów, rozwijania kompetencji społecznych i umiejętności współpracy w zespole.

Analiza rozwiązań systemowych skierowanych do uczniów ze specjalnymi potrzebami pokazuje, że nie uwzględniają one wsparcia dla rozwoju kompetencji uczenia się, kreatywności, kompetencji społecznych pod kątem rozwijania umiejętności współpracy oraz ich samodzielnego wykorzystania w procesie nauki i pracy (dane w oparciu o Eurydice,). Brak jest konkretnych przykładów organizacji wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Nauczyciele znają metody aktywizujące procesy uczenia się uczniów, ale ich nie stosują. Wyniki I etapu projektu wskazują ponadto, że na poziomie deklaracyjnym nauczyciele za najbardziej skuteczne metody uznają te, których sami nie stosują (co potwierdza powyższy wniosek). Metody przez siebie stosowane uważają z kolei za najmniej skuteczne. Jedną z przyczyn problemu jest brak dedykowanych narzędzi dla nauczycieli do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój umiejętności uczenia się, kreatywności i kompetencji społecznych. Badania opinii nauczycieli przeprowadzone w I etapie projektu uwiadamiają, że istotny wpływ na wyniki w nauce mają

stereotypy edukacyjne i bardziej sprzyjający dziewczynom wzorzec edukacji w polskiej szkole (preferowane lewopółkulowa dominacja i lingwistyczny typ inteligencji). Tymczasem realne różnice między płciami różnicują jedynie sposób uczenia się i zapamiętywania, nie jego jakość. Badania przeprowadzone w ramach projektu pokazują, że dziewczynki lepiej poradziły sobie z próbami wymagającymi zdolności społecznych i werbalnych, chłopcy zaś z zadaniami wymagającymi zdolności logicznego myślenia i rozumowania na materiale liczbowym. Wynik jest zgodny ze stereotypowym postrzeganiem różnic płci. Nie bez znaczenia jest tu również wpływ płci nauczycieli. Większość nauczycieli pracujących w szkołach gimnazjalnych to kobiety, co wzmacnia w/w stereotyp.

Podsumowując opis sytuacji problemowej należy stwierdzić, iż głównym problemem który dotyka uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (zarówno tych z wysokimi, jak i tych z niskimi wynikami w nauce) jest niedostosowanie oferty edukacyjnej szkół gimnazjalnych do potrzeb tej grupy - zwłaszcza w zakresie rozwoju przekrojowych kompetencji kluczowych. Badania I fazy projektu potwierdziły występowanie problemów opisanych we wniosku, ponadto uwidoczniły występowanie wśród nauczycieli stereotypowego postrzegania płci, co ma bezpośredni wpływ na ocenianie uczniów.

1.2.Przyczyny występowania opisanych problemów.

Na rynku organizowane są prywatne kursy szybkiej i efektywnej nauki. Wiele firm prywatnych oferuje usługi nauczania efektywnego uczenia się, jednak ww. zajęcia są trudno dostępne dla uczniów (koszty usługi i dojazdu – duże miasta), nie są elementem oferty edukacyjnej szkół i wybiórczo traktują poszczególne techniki efektywnego uczenia się (nie rozwijając kompetencji kluczowych, mających najistotniejszy wpływ na efekty uczenia się).

W polskich szkołach w sposób systemowy nie prowadzi się zajęć z uczenia się i zwraca się mało uwagi na kompetencje kluczowe takie jak: komunikacja, praca grupowa, kreatywność itd.. **Pomija się fakt, że proces uczenia się to proces emocjonalno-społeczno-poznawczy, pomija się wiedzę na temat indywidualnych strategii uczenia się – za to wierzy w siłę stopni jako wyznacznika motywacji do uczenia się i narzędzie.** Dzieci nie uczą się efektywnego uczenia się – w ankiecie przeprowadzonej w I etapie realizacji projektu tylko 8,8 % badanych uczniów z trudnościami w nauce i 18 % badanych uczniów z wysokimi wynikami w nauce wskazało, że potrafi się uczyć i wie, jak uczyć się jeszcze lepiej. W grupie uczniów z wysokimi wynikami w nauce aż 50 % uczniów wie jak się uczyć, **ale im się nie chce.** Tę samą odpowiedź wskazuje 26,3 % uczniów z problemami w nauce. Tymczasem podczas badania eksperymentalnego w zakresie takich umiejętności jak aktywne słuchanie, elastyczność myślenia, umiejętność aktywnego słuchania, zaangażowania, współdziałania, identyfikacji problemu, kodowania, umiejętności aktywnego

odbioru i uzupełniania treści uczniowie z grupy z wysokimi wynikami w nauce w większości uzyskiwali wyniki średnie i wysokie. Nauczyciele jednak istotnie wyżej oceniali uczniów z wynikami wysokimi niż asesorzy. W grupie uczniów z problemami w nauce wystąpiła tendencja odwrotna, tj. asesorzy ocenili istotnie wyżej niż nauczyciele umiejętności elastycznego myślenia, identyfikacji problemu oraz zaangażowania. Powyższe obserwacje świadczą o częstym występowaniu stereotypu i tzw. *efektu halo* w postrzeganiu uczniów (zjawisko psychologiczne polegające na przypisywaniu osobom ocenionym pozytywnie pod jakimś względem także innych pozytywnych cech, osobom zaś postrzeganym negatywnie – innych cech negatywnych). Należy zatem reżyserować takie sytuacje zadaniowe, które pozwolą uczniom realnie wykazać się ich potencjałem. Jest to także ważna rekomendacja aby podczas budowania programu szkolenia dla nauczycieli podkreślać obszary, gdzie funkcjonują silne stereotypy i błędy percepcji: postrzegania i oceniania.

Raport o Kapitale Intelktualnym Polski podkreśla, że w procesie dydaktycznym kompetencje zawodowe i osobiste nauczyciela są ważniejsze od wyposażenia szkoły, warunków czy stosowanych metod. Badania przeprowadzone w projekcie wyraźnie obrazują, że nauczyciele mają wiedzę i dostęp do nowatorskich, kreatywnych metod nauczania. Co więcej, są przekonani o ich skuteczności, jednak wybierają metody podawcze ze względu na przekonanie, iż wymaga tego tempo realizacji podstawy programowej. Jednocześnie silnie funkcjonują w tradycyjnej roli „transmitera wiedzy” do biernych odbiorców, czyli uczniów (wyniki badań fokusowych). Ogólnopolskie badania CKE dostarczają bardzo podobnych wyników: nauczanie poprzez promowanie samodzielności, aktywności i twórczości uczniów jest deklaratywne, sprawdzanie wiedzy zajmuje 60-80% czasu zajęć, metody podające dominują na lekcjach w 80-90%. O pomijaniu aspektu społeczno-emocjonalnego wskazuje fakt, że prawie 70% nauczycieli moderuje pracę zespołową dwiema standardowymi technikami (badania I fazy projektu).

Niewystarczające kompetencje uczniów w zakresie efektywnego uczenia się wynikają przede wszystkim z poczucia braku wpływu na własne osiągnięcia szkolne. Jak przedstawiają badania w ramach projektu, prawie połowa badanych uczniów z problemami w nauce i jedna czwarta uczniów z wysokimi wynikami w nauce warunkuje swoje sukcesy i porażki w nauce przypadkowością. Uczniowie realizują tradycyjny wzorzec edukacji, wchodząc w rolę biernych odbiorców względem aktywnego, dyrektywnego nauczyciela. Ponadto wyraźnie widoczne jest zewnętrzne umiejscowienie kontroli nad procesem uczenia się i poczucie braku wpływu na własne wyniki w nauce (metody prób i błędów, brak strategii uczenia się i duża przypadkowość efektów). Negatywne przekonanie uczniów o własnych możliwościach jest z kolei wzmacniane przez samych nauczycieli, którzy kompetencje efektywnego uczenia się interpretują dwubiegunowo i „pracują” z uczniami na ich deficytach, a nie na mocnych stronach (jak wskazują ankiety opinii i wywiady fokusowe).

Przeprowadzone badania udowadniają, że uruchomienie czynników emocjonalnych i motywacyjnych powoduje, że uczniowie okazują się „bardziej” kompetentni niż byli do tej pory spostrzegani przez nauczycieli.

1.3 Skala występowania opisanych problemów.

Opisane problemy występują na terenie całego województwa podkarpackiego i są też charakterystyczne dla całej edukacji w Polsce. O ich skali świadczą wyniki badania kompetencji uczniów i nauczycieli oraz badania psychometryczne, przeprowadzone w I etapie realizacji projektu (ponad 100 uczniów z wysokimi wynikami w nauce, ponad 100 uczniów z problemami w nauce i 100 nauczycieli SG w woj. podkarpackim, dane CKE i OKE w Krakowie dot. wyników testu gimnazjalnego w 2011r. w woj. podkarpackim).

Problemy opisane wyżej dotyczą nie tylko województwa podkarpackiego, ale także szkół w całej Polsce, o czym świadczą raporty badawcze ogólnopolskiego projektu CKE (2007-2011) i Raport o Kapitale Intelktualnym Polski (www.innowacyjnosc.gpw.pl).

1.4 Konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów.

- systematyczne obniżanie i/lub utrzymywanie się niskiego poziomu efektywności uczenia w szkołach gimnazjalnych woj. podkarpackiego; zwiększenie odsetka uczniów doświadczających trudności w nauce na dalszych etapach kształcenia;
- obniżanie lub utrzymywanie niskich wyników z egzaminu gimnazjalnego Sprawozdanie OKE dotyczące wyników egzaminu gimnazjalnego w 2011r. (dane OKE w Krakowie) podaje, że gdyby egzaminu gimnazjalnego można było nie zdać, w podkarpackich szkołach, co piąty uczeń powtarzałby ostatnią klasę (20 % zdających uzyskuje wyniki niskie i bardzo niskie).
- zwiększenie odsetka uczniów zdolnych z niewykorzystanym potencjałem kompetencyjnym;
- zwiększenie odsetka uczniów kończących wcześniej edukację i/lub podejmowanie przez nich niskopłatnej, niesatysfakcjonującej pracy, która nie wykorzystuje ich potencjału i nie motywuje do dalszego rozwoju;
- zwiększenie potrzeby doksztalcania uczniów i świadczenia wsparcia w trudnościach szkolnych poza szkołą (np. poprzez korepetycje, płatne kursy, opiekę psychologiczno-pedagogiczną);
- obniżenie jakości oferty edukacyjnej w szkołach, w tym stopniowe obniżanie się poziomu zaplecza kompetencyjnego nauczycieli względem potrzeb i wymagań społecznych i na rynku pracy;

- umacnianie się niekorzystnych stereotypów edukacyjnych w odniesieniu do płci, a tym samym pogłębianie się różnic w osiągnięciach szkolnych pomiędzy chłopcami i dziewczynkami;
- niski poziom przedsiębiorczości i innowacyjności absolwentów szkół gimnazjalnych;
- spadek wskaźnika zatrudnienia wskutek obniżonego poziomu inicjatyw gospodarczych i przedsiębiorczości;
- mała elastyczność zawodowa i edukacyjna osób wchodzących na rynek pracy
- osłabienie kapitału społecznego

2. Cel wprowadzenia innowacji

2.1 Cele projektu

Cel główny:

Zwiększenie efektywności działań wspierających uczniów ze specjalnymi/ indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi (uczniowie zdolni i uczniowie z problemami w nauce) w 68 szkołach gimnazjalnych woj. podkarpackiego w trakcie realizacji projektu poprzez wypracowanie, przetestowanie, upowszechnienie i włączenie do polityki dwóch programów zajęć pozalekcyjnych w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych.

Cele szczegółowe:

- rozszerzenie oferty edukacyjnej w 68 szkołach gimnazjalnych woj. podkarpackiego poprzez wypracowanie, przetestowanie, upowszechnienie i włączenie do polityki dwóch programów zajęć pozalekcyjnych w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- wzrost o 40% kompetencji kluczowych ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji uczenia się u 1231 uczniów z problemami w nauce, szkół gimnazjalnych woj. podkarpackiego;
- wzrost o 40% kompetencji kluczowych ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji społecznych i obywatelskich, kreatywności i inicjatywności u 1215 uczniów zdolnych, szkół gimnazjalnych woj. podkarpackiego;
- wzrost motywacji i kwalifikacji u 245 nauczycieli do używania innowacyjnych narzędzi edukacyjnych.

2.2 Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji i sposób weryfikacji osiągniętych celów.

Poniższa tabela zawiera opis wskaźników pomiaru celów oraz sposoby i częstotliwość pozyskiwania danych do ich pomiarów. Za weryfikację wszystkich wskaźników odpowiada ekspert ds. ewaluacji projektu.

Cel główny projektu/ Cel wprowadzenia innowacji	Wskaźniki pomiaru celu	Wartość docelowa wskaźnika			Źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru
		K	M	O	
Zwiększenie do końca V.2015 efektywności działań wspierających uczniów ze specjalnymi/ indywidualnymi potrzebami (uczniowie zdolni i uczniowie z problemami w nauce) edukacyjnymi z 68 szkół gimnazjalnych woj. podkarpackiego poprzez wypracowanie, przetestowanie, upowszechnienie i włączenie do polityki dwóch programów zajęć pozalekcyjnych w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych. <i>Celem innowacji jest rozwój kompetencji kluczowych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi szkół gimnazjalnych woj. podkarpackiego zgodnie z mapą kompetencji XXI wieku i z uwzględnieniem wieku rozwojowego.</i>	Liczba uczniów o indywidualnych/ specjalnych potrzebach edukacyjnych, u których nastąpił wzrost kluczowych kompetencji edukacyjnych o min. 40%	1174	1272	2446	testy kompetencji (początkowe i końcowe), lista obecności, raporty po – testowe. Pomiar 6-krotny (początkowe - w ciągu 5 dni od dnia rozpoczęcia zajęć i końcowe - w ciągu 5 dni od dnia zakończenia zajęć, każdego cyklu testowania i włączania.)
	Liczba programów pozalekcyjnych zajęć wspierających dla uczniów SG o specjalnych/ indywidualnych potrzebach edukacyjnych	0	0	2	protokół odbioru produktu finalnego, pomiar 1-krotny IX 2014
	Liczba szkół, które zakończyły udział w projekcie	0	0	68	deklaracja wdrożenia, raporty wdrożeniowe, pomiar 6-krotny (w ciągu 5 dni od dnia rozpoczęcia i w ciągu 5 dni od dnia zakończenia każdego cyklu testowania i włączania)

Cele szczegółowe projektu	Wskaźniki pomiaru celu	Wartość docelowa wskaźnika			Źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru
		K	M	O	
Wzrost o 40 % kompetencji kluczowych ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji uczenia się u 1231 uczniów z trudnościami w nauce SG woj. podkarpackiego.	Liczba uczniów z trudnościami w nauce, u których nastąpił min. 40 % wzrost kompetencji	591	640	1231	Testy kompetencji (początkowe- w ciągu 5 dni od dnia rozpoczęcia zajęć i końcowe- w ciągu 5 dni od dnia zakończenia zajęć), lista obecności, raporty po – testowe, pomiar 6-krotny (na początku, tj. w ciągu 5 dni od dnia rozpoczęcia i na końcu, tj. w ciągu 5 dni od dnia zakończenia każdego cyklu testowania i włączania)
	Liczba uczniów z trudnościami w nauce biorących udział w zajęciach	778	842	1620	Deklaracja uczestnictwa z podpisem prawnego opiekuna dziecka, listy obecności, pomiar 6-krotny (w ciągu 5 dni od rozpoczęcia i zakończenia każdego cyklu testowania i włączania)
Wzrost o 40 % kompetencji kluczowych ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji społecznych i obywatelskich, inicjatywności i kreatywności u 1215 uczniów zdolnych	Liczba uczniów z wysokimi wynikami w nauce, u których nastąpił 40 % wzrost kompetencji	583	632	1215	Testy kompetencji (początkowe- w ciągu 5 dni od dnia rozpoczęcia zajęć i końcowe - w ciągu 5 dni od dnia zakończenia zajęć), listy obecności, raporty po-testowe, pomiar 6-krotny (na początku, tj. w ciągu 5 dni od dnia rozpoczęcia i na końcu, tj. w ciągu 5 dni od dnia zakończenia każdego cyklu testowania i włączania)
	Liczba uczniów z wysokimi wynikami w nauce biorących udział w zajęciach	778	842	1620	Deklaracja uczestnictwa z podpisem prawnego opiekuna dziecka, listy obecności, pomiar 6-krotny (w ciągu 5 dni od rozpoczęcia i zakończenia każdego cyklu testowania i włączania)

SG woj. podkarpackiego.					
Rozszerzenie oferty edukacyjnej 68 SG woj. podkarpackiego poprzez wypracowanie, przetestowanie, upowszechnienie i włączenie do polityki dwóch programów zajęć pozalekcyjnych w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych uczniów ze specjalnymi/indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi (uczniowie zdolni, uczniowie z trudnościami w nauce).	Liczba nowych programów zajęć pozalekcyjnych skierowanych do uczniów SG z problemami w nauce	0	0	1	Protokół odbioru produktu finalnego, pomiar 1 krotny na zakończenie projektu IX 2014
	Liczba nowych programów zajęć pozalekcyjnych skierowanych do uczniów SG z wysokimi wynikami w nauce	0	0	1	Protokół odbioru produktu finalnego, pomiar 1 krotny IX 2014
	Liczba opracowanych w ramach projektu gier symulacyjnych	0	0	1	Protokół odbioru produktu finalnego, pomiar 1 krotny IX 2014
	Liczba SG, które poszerzyły ofertę edukacyjną o wypracowane w projekcie wspomagające zajęcia pozalekcyjne dla uczniów o indywidualnych/specjalnych potrzebach edukacyjnych	0	0	68	Deklaracja wdrożenia, raporty wdrożeniowe, pomiar 6 krotny (na początku, tj. w ciągu 5 dni od rozpoczęcia i na końcu, tj. w ciągu 5 dni od zakończenia każdego cyklu testowania i włączania)
Wzrost motywacji i kwalifikacji do końca V.2015 u 245 nauczycieli do używania innowacyjnych narzędzi edukacyjnych.	Liczba nauczycieli, u których nastąpił wzrost motywacji w zakresie korzystania z innowacyjnych narzędzi edukacyjnych	193	52	245	Ankieta oceny motywacji (początkowe- w ciągu 1 dnia szkolenia i końcowe wykonane w ciągu 2 dni od dnia zakończenia szkolenia), listy obecności na szkoleniach i superwizjach, raporty z wywiadów superwizyjnych, pomiar 6 krotny (na początku, tj. w ciągu 5 dni od dnia rozpoczęcia i na końcu, tj. w ciągu 5 dni od dnia zakończenia każdego cyklu testowania i włączania)
	Liczba nauczycieli, którzy podnieśli swoje kwalifikacje w zakresie korzystania z innowacyjnych narzędzi edukacyjnych wypracowanych w projekcie	193	52	245	Testy wiedzy i kompetencji (początkowe wykonane w ciągu 1 dnia od dnia rozpoczęcia szkolenia i końcowe wykonane w ciągu 2 dni od dnia zakończenia szkoleń), listy obecności na szkoleniach i superwizjach pomiar, 6 krotny (na początku, tj. w ciągu 5 dni od dnia rozpoczęcia i na końcu, tj. w ciągu 5 dni od dnia zakończenia każdego cyklu testowania i włączania)

Po etapie pogłębionej diagnozy cel główny, cele szczegółowe oraz wskaźniki nie uległy zmianie i pozostają zgodne z założeniami wniosku.

Pożądanym stanem docelowym po wprowadzeniu innowacji jest zwiększenie efektywności działań wspierających uczniów ze specjalnymi/ indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi z woj. podkarpackiego przejawiające się wzrostem kompetencji kluczowych kluczowych/kompetencji XXI wieku u uczniów zdolnych i u uczniów z problemami w nauce. Stan docelowy zostanie osiągnięty poprzez wypracowanie, przetestowanie, upowszechnienie i włączenie do polityki dwóch programów zajęć pozalekcyjnych w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych. Po zakończonym z sukcesem upowszechnianiu i włączaniu do polityki, dzięki transferowi wiedzy i umiejętności dot. metod aktywnej pracy z uczniem zgodnie z wypracowanymi produktami innowacyjnymi, uczniowie z problemami w nauce poprawią swoje wyniki w nauce, zaś uczniowie zdolni rozwiną kompetencje kluczowe, dzięki czemu zwiększą swoje szanse na efektywne wykorzystanie i rozwijanie swoich uzdolnień. Szkoła stanie się miejscem, w którym uczniowie będą mieli wsparcie w rozwiązywaniu swoich problemów, a nauczyciele będą w szkole pełnić nową rolę jako mentora, tutora i coacha.

Istotny wpływ na osiągnięcie pożądanego stanu docelowego będzie miało:

- W odniesieniu do Beneficjenta:
 - doświadczenie we wdrażaniu innowacji w obszarze edukacji na szczeblu szkół podstawowych – w mieście Olszyn wdrażane jest rozwiązanie opracowane w „UsU” we wszystkich szkołach.
 - Beneficjent posiada grupę doświadczonych trenerów i ekspertów
 - Beneficjent współpracuje z min. 50% organów prowadzących woj. podkarpackiego – dzięki realizacji różnego rodzaju projektów/przetargów IBS jest marką rozpoznawalną i dobrze odbieraną.
- Dostosowanie fabuły prowadzonych zajęć do wieku rozwojowego uczniów
- Uwzględnienie okoliczności prawnych – produkt wpisuje się w system organizacji zajęć dla dzieci poprzez uwzględnienie godzin karcianych (art. 42 KN)
- Możliwość korzystania z produktów w bibliotece szkolnej przez nauczycieli bibliotekarzy

3. Opis innowacji, w tym produktu finalnego.

3.1 Na czym polega innowacja.

Innowacyjność projektu polega na wypracowaniu, upowszechnieniu i wdrożeniu do użycia dwóch programów („Warsztaty Alfa” i „Warsztaty Omega”) wspomagających zajęć pozalekcyjnych dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - narzędzi służących zdobywaniu i doskonaleniu przez uczniów kompetencji kluczowych, w szczególności umiejętności uczenia się (uczniowie z trudnościami w nauce), kompetencji społecznych, inicjatywności i przedsiębiorczości, w tym kreatywności i innowacyjności (uczniowie z wysokimi wynikami w nauce) oraz umiejętności krytycznego myślenia i rozwiązywania problemów, komunikowania się, współpracy i odpowiedzialności. W dotychczas stosowanych rozwiązaniach dla uczniów z trudnościami w nauce nacisk położony jest na uzupełnianie brakujących treści omawianych podczas lekcji i praca na tym samym materiale w wolniejszym tempie. Podobnie przedstawia się sytuacja w przypadku uczniów zdolnych, z wysokimi wynikami w nauce. Skierowane do tej grupy zajęcia oparte są jedynie na zgłębianiu treści zawartych w programie szkoły i odbywają się w standardowy sposób przy użyciu standardowych metod- nastawionych np. na olimpiady przedmiotowe lub tematyczne. Nie wzmacniają one samodzielności poznawczej w procesie nauki w szkole i poza nią. Nie uwzględniają indywidualnych preferencji ucznia w zakresie stylów uczenia się i nie kształtują ciekawości poznawczej. Proponowane w ramach projektu rozwiązanie oparte jest na metodach nastawionych na rozwój kompetencji kluczowych i samodzielnego efektywnego uczenia się, doradczym podejściu oraz traktowaniu uczniów jako kreatorów procesu nauki i rozwoju, a nie jako biernych odbiorców, co przełoży się na wsparcie uczniów w rozwiązywaniu wcześniej opisanych problemów. Są to umiejętności i kompetencje, które wpływają na skuteczne funkcjonowanie w środowisku szkolnym i rówieśniczym.

Główny wymiar innowacyjności projektu to wymiar **formy wsparcia** w postaci innowacyjnych warsztatów. Innowacyjność w tym wymiarze polega na wybraniu efektywnych metod stosowanych w biznesie (np. prywatne kursy efektywnej nauki), opracowaniu nowych metod (gra symulacyjna wskazująca poszczególne kompetencje) i połączeniu ich w jeden produkt dostosowany do potrzeb uczniów z SPE ze szkół gimnazjalnych zawierający się w formie 30 scenariuszy zajęć dla uczniów z problemami w nauce i 30 scenariuszy dla uczniów z wysokimi wynikami w nauce, dostosowanych do wieku rozwojowego uczniów szkół gimnazjalnych. Obecnie taka forma wsparcia nie występuje w polskich szkołach gimnazjalnych. Zaplanowane zajęcia umożliwią uczenie się przez doświadczenie w zróżnicowanych grupach (różne roczniki, różne środowiska) pracę na potencjale każdego ucznia i pracę na potencjale grupy. Tradycyjna forma zajęć pozalekcyjnych (obecnie stosowane rozwiązania) zostanie zastąpiona efektywnymi warsztatami z zakresu rozwoju

kompetencji kluczowych odchodząc od idei powtarzania i zgłębiania treści z zajęć lekcyjnych w kierunku doskonalenia umiejętności pozwalających na samodzielne opanowywanie materiału szkolnego oraz na rozwój kompetencji kluczowych. Dzięki temu uczniom łatwiej będzie zapamiętywać i organizować wiedzę przekazywaną na innych zajęciach oraz efektywnie współpracować z innymi w celu osiągnięcia lepszych wyników. W rezultacie odpowiedzialność za proces uczenia się i rozwoju osobistego będzie spoczywała na uczniu, który nabędzie umiejętność efektywnego korzystania z własnych zasobów i możliwości. Rolą nauczyciela będzie moderowanie procesem uczenia się i wspieranie w nim ucznia. Innowacyjnym działaniem będzie także stworzenie w ramach warsztatów warunków zgodnych z oboma wzorcami nauki – dla chłopców oraz dziewczynek. Ponadto fabuła oraz treści warsztatów są dostosowane do wieku rozwojowego grupy docelowej.

Innowacyjność projektu przejawia się również w wymiarze problemu, ponieważ kwestia przekrojowych kompetencji kluczowych jest stosunkowo nowa i wciąż pomijana w polityce edukacyjnej. Brakuje w tym zakresie działań i nie ma wypracowanych metod i narzędzi wspierających nauczyciela w rozwijaniu tych kompetencji u uczniów.

3.2 Komu służy innowacja, kto będzie mógł ją wykorzystywać w przyszłości.

Innowacja poprzez swój produkt skierowana jest do wszystkich uczniów szkół gimnazjalnych wykazujących się trudnościami w nauce oraz wysokimi wynikami w nauce (uczniowie zdolni). Są to uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy w obecnych praktykach nie uzyskują skutecznego wsparcia w szkole, oferta skierowanych do nich zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i pozalekcyjnych nie jest powiązana z ich potrzebami, co zostało wykazane w pierwszych punktach strategii. Osobami wspierającymi uczniów, bezpośrednio zaangażowanymi w realizację warsztatów, będących podstawą produktu finalnego, są nauczyciele uczący w szkołach gimnazjalnych, w tym również nauczyciele bibliotekarze. W realizowanym projekcie wskazane są więc trzy grupy docelowe: odbiorcy-uczniowie uzdolnieni (z wysokimi wynikami w nauce), odbiorcy - uczniowie z trudnościami w nauce i użytkownicy-nauczyciele, biorący udział w dwóch fazach – testowania i upowszechniania. W testowaniu udział weźmie 1440 uczniów szkół gimnazjalnych woj. podkarpackiego (w tym min. 692 dziewczynki) i 72 nauczycieli (w tym maks. 57 kobiet) z min. 18 szkół. Do testowania w projekcie zaproszonych zostanie min. 6 szkół z terenu dużego miasta (pow. 25 tys. mieszkańców), min. 6 szkół z terenu małych miast (miasta do 25 tys. mieszkańców) oraz min. 6 szkół z terenów wiejskich. Ważnym aspektem rekrutacji będą średnie wyniki ww. szkół z poszczególnych części egzaminu gimnazjalnego – z każdej lokalizacji zostaną dobrane 2 szkoły z wysokim wynikiem, 2 ze średnim i 2 z niskim. W pierwszej kolejności wsparciem zostaną objęci nauczyciele stażyści, następnie kontraktowi, potem mianowani i ostatecznie dyplomowani. Według danych GUS

(*Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/ 2012*) w województwie podkarpackim 2,7% wszystkich nauczycieli stanowią nauczyciele stażyści, 15,8% nauczyciele kontraktowi, 22% mianowani i 58,2% nauczyciele dyplomowani.

W wymiar upowszechniania i włączania użytkowników będzie 200 nauczycieli (w tym min. 42 mężczyzn) z min.50 szkół gimnazjalnych z woj. podkarpackiego. Zostaną oni objęci szkoleniem wdrażającym z zakresu prowadzenia dwóch programów wspomagających zajęcia pozalekcyjne : „Warsztatów Alfa” i „Warsztatów Omega”.

Grupa docelowa użytkowników innowacji to wszyscy nauczyciele szkół gimnazjalnych województwa podkarpackiego. Grupą docelową odbiorców innowacji są dwie grupy uczniów szkół gimnazjalnych, tj. uczniowie doświadczający trudności w nauce oraz uczniowie zdolni (z wysokimi wynikami w nauce), w tym szczególnie uczniowie ze wskazaniem do korzystania z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz osiągających wysokie wyniki na tle wyników klasy. W roku szkolnym 2011/2012 w szkołach gimnazjalnych województwa podkarpackiego uczyło się ogółem 72 400 uczniów (w tym 35 085 dziewcząt), z czego 23 300 (w tym 11 269 dziewcząt) stanowili uczniowie klas I, a 24 874 (w tym 12 293 dziewcząt) absolwenci. W tym samym roku szkolnym 9 095 uczniów szkół gimnazjalnych z województwa podkarpackiego korzystało z zajęć dydaktyczno- wyrównawczych, natomiast 906 uczniów powtarzało klasę (w tym 195 dziewcząt). Liczba ta utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat, co świadczy o potrzebie zastosowania skutecznego wsparcia dla uczniów z trudnościami w nauce i doprowadzenie do sytuacji, w której liczba ta będzie się zmniejszać.

W 2012 roku do egzaminu gimnazjalnego w województwie podkarpackim przystąpiło 25 066 uczniów (w tym 12 154 dziewczęta) z 565 szkół gimnazjalnych. Wyniki niższe niż średnia (poniżej progu zdawalności - gdyby egzaminu gimnazjalnego można było nie zdać) tj. najniższe, bardzo niskie i niskie z poszczególnych przedmiotów uzyskał zatrażająco duży odsetek szkół (z języka polskiego 40% szkół, z **matematyki 89%** szkół, z wiedzy o społeczeństwie 60% szkół, z **przedmiotów przyrodniczych 96%** szkół, z języka angielskiego 60% i niemieckiego 77 % szkół- dane z OKE Kraków). Wyniki wysokie, bardzo wysokie i najwyższe uzyskało nie więcej niż 23% szkół z poszczególnych przedmiotów (z języka polskiego 23% szkół, z matematyki 4% szkół, z wiedzy o społeczeństwie 11% szkół, z przedmiotów przyrodniczych 4% szkół, z języka angielskiego i niemieckiego po 23% szkół). 215 laureatów konkursów i olimpiad przedmiotowych zostało zwolnionych z egzaminu gimnazjalnego. Jak już wspomniano wcześniej, a powyższe dane to potwierdzają - oferta wsparcia dla uczniów uzyskujących wysokie wyniki i uzdolnionych zamyka się na organizowaniu zajęć przedmiotowych przygotowujących do konkursów i olimpiad, nie dbając o szeroki rozwój kompetencyjny.

3.3 Warunki, jakie muszą być spełnione, by innowacja działała właściwie.

3.3.1. Przygotowanie użytkowników.

W ramach projektu w każdym cyklu testowania przewidziane jest szkolenie użytkowników (testerów) w zakresie nabycia wiedzy i rozwijania kompetencji niezbędnych do realizacji opracowanych dwóch programów pn. „Warsztaty Alfa” i „Warsztaty Omega”. Podczas testowania użytkownicy zostaną objęci superwizjami grupowymi celem wsparcia merytorycznego w prowadzeniu warsztatów. Dodatkowo każdy użytkownik zostanie objęty superwizją indywidualną, której celem jest bieżące omawianie i weryfikacja procesu realizacji warsztatów, wzmacnianie i doskonalenie kompetencji. Użytkownicy otrzymają na potrzeby testowania komplet materiałów niezbędnych do przeprowadzenia 30 h warsztatów w dwóch grupach (składających się na produkt finalny, łącznie 60 h warsztatów).

W ramach upowszechniania i włączania zostaną zrealizowane wdrażające szkolenia dla użytkowników, których celem jest nabycie wiedzy z zakresu wdrażania narzędzia przed złożeniem deklaracji jego zastosowania w swoich szkołach. Uczestnicy szkoleń otrzymują również komplet scenariuszy i podręczników.

Właściwemu przygotowaniu użytkowników służyć będą także (pośrednio) seminaria informacyjno – organizacyjne dla organów prowadzących, dyrektorów szkół, nauczycieli szkół gimnazjalnych, przedstawicieli Kuratorium Oświaty decydentów ds. oświaty w woj. oraz spotkania bezpośrednie w zainteresowanych szkołach podczas rad pedagogicznych. W ramach tych działań, oprócz bezpośredniego przekazu informacji nt. produktu, będą rozpowszechniane materiały informacyjno-promocyjne (ulotki i plakaty). Działania te stanowią część procesu rekrutacji użytkowników do uczestnictwa w szkoleniach wdrażających.

Po etapie włączania i upowszechniania szkoły będą mogły wdrożyć innowacje ze środków własnych bądź zewnętrznych. W odniesieniu do środków własnych, Źródło finansowania takich szkoleń wynika z ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela. Artykuł. 70a ust. 1. ustawy stanowi, że w budżetach organów prowadzących szkoły wyodrębnia się środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem doradztwa metodycznego w wysokości 1% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli. Ponadto w przyszłym okresie programowani programów operacyjnych finansowanych z EFS, najprawdopodobniej przeznaczone zostaną środki na realizację programów rozwojowych szkół lub szkolenia dla nauczycieli, co będzie stanowiło dobre źródło zewnętrznego sfinansowania wdrożenia innowacji.

Dzięki realizacji projektu 272 nauczycieli z województwa podkarpackiego otrzyma pełne wsparcie szkoleniowe na potrzeby wdrożenia innowacji w szkołach. Oprócz

odpowiedniego przygotowania szkoleniowego do prowadzenia warsztatów, nabędą oni w trakcie realizacji projektu odpowiednie doświadczenie w tym zakresie. W związku z powyższym będą stanowili idealną bazę ambasadorów/praktyków innowacyjnego rozwiązania, z której szkoły zainteresowane wdrożeniem będą mogły pozyskiwać doświadczonych wdrożeniowców. Dzięki temu koszt wdrożenia przez szkoły po realizacji projektu będzie znacząco niższy niż w trakcie jego realizacji.

W odniesieniu do wyżej przedstawionego opisu finansowania wdrożenia po realizacji projektu oraz uwzględniając zakres prac związany z wdrożeniem na etapie włączania (po walidacji), koszty przygotowania 1 nauczyciela do używania narzędzia innowacyjnego oszacowano na poziomie 900-1200zł/1osobę.

3.3.2. Warunki instytucjonalno-prawne.

Dla zapewnienia właściwego działania innowacji niezbędna jest w pierwszej kolejności decyzja osoby reprezentującej placówkę szkolną (dyrektora) o wdrożeniu narzędzia w ramach działalności szkoły. Dlatego w wyniku przeprowadzonych działań rekrutacyjnych z zainteresowanymi i spełniającymi kryteria rekrutacyjne szkołami zostaną podpisane deklaracje uczestnictwa w testowaniu produktu. W dalszej kolejności w porozumieniu z dyrektorami szkół zostaną zrekrutowani użytkownicy-testerzy. Ich udział w fazie testowania zostanie poprzedzony podpisaniem stosownej zgody na udział w projekcie oraz umowy-zlecenia na realizację warsztatów. Warunkiem wprowadzenia narzędzia na etapie testowania jest też zgoda rodziców dzieci na udział dziecka w zajęciach. Po walidacji produktu finalnego warsztaty będą możliwe do realizacji w ramach godzin przeznaczonych na zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i pozalekcyjne w każdej szkole w ramach godzin opisanych art. 42 KN. Z tego powodu w przyszłości, w ramach kontynuacji wykorzystania innowacji po zakończeniu projektu, forma realizacji warsztatów jako części oferty edukacyjnej szkoły (zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia pozalekcyjne, itp.) będzie należała do decyzji dyrektora.

3.3.3. Warunki organizacyjne i techniczne.

Dla potrzeb testowania produktu oraz dla potrzeb kontynuacji jego wykorzystania szkoła zapewnia jedynie odpowiednio przestronną salę do realizacji warsztatów, wyposażoną w stoliki i krzesła z możliwością swobodnej organizacji przestrzeni pracy dla grupy. Nauczyciel prowadzący warsztaty korzysta z materiałów dołączonych do scenariuszy zajęć – odpowiada jednak za ich skopiowanie w ilości odpowiadającej liczbie uczestników zajęć. Dodatkowe materiały i pomoce dydaktyczne (niezbędne i zalecane), wymienione

w każdym scenariuszu, nie wykraczają poza standardowe wyposażenie szkół i nie wymagają dodatkowych nakładów finansowych.

3.4 Efekty, jakie może przynieść zastosowanie innowacji.

Wykorzystanie innowacji jest planowane w szkołach gimnazjalnych województwa podkarpackiego z niskimi, średnimi i wysokimi wynikami z egzaminów gimnazjalnych. Na podstawie przeprowadzonych badań i analiz wnioskuje się, że szkoły te borykają się z podobnymi problemami wymienionymi w pierwszej części strategii. Założeniem zastosowania innowacji w tych szkołach jest uzyskanie podobnego efektu – zwiększenie efektywności działań wspierających uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Osiągnięcie takiego efektu jest możliwe poprzez oddziaływanie na wzrost kompetencji uczniów i nauczycieli – odpowiednio – w rozwijaniu kompetencji kluczowych. Jest to możliwe przy tych samych nakładach finansowych i czasowych (zajęcia w ramach aktualnych możliwości prawno-organizacyjnych szkół).

Można przewidzieć z wysokim prawdopodobieństwem, że zastosowanie innowacji wpłynie na wzrost jakości funkcjonowania uczniów objętych wsparciem, co może wprost przełożyć się na wyniki z egzaminów i oceny szkolne (efekt transferu). Doświadczenia z projektu „Umiem się uczyć” dostarczają konkretnych danych o obserwowanych pozytywnych zmianach u uczniów doświadczających trudności w nauce (raport z ewaluacji zewnętrznej). Uczniowie do tej pory pasywni, wycofani, nie podejmujący aktywności- zaczęli być aktywni, odważnie zgłaszali się do odpowiedzi, wypowiadali swoje zdanie, zaprzyjaźnili się z nauką. Każda z grup uczniów objętych wsparciem otrzyma szansę na uzupełnienie/ nabycie brakujących kompetencji zdiagnozowanych w badaniach, przez co nastąpi wzrost zaradności edukacyjnej, poczucia własnej wartości, opanowanie narzędzi kreatywnego myślenia i działania. Znajdzie to odzwierciedlenie w podwyższeniu wyników Testów Kompetencji. Każda z grup otrzyma również specyficzne wsparcie od nauczyciela prowadzącego zajęcia. W czasie warsztatów promowana będzie nowa rola nauczyciela jako mentora, tutora i coacha. Nauczyciel, który wspiera proces uczenia się uczniów ze zrozumieniem z konieczności indywidualizuje wsparcie, udziela informacji zwrotnych, obserwuje kompetencje uczniów oraz zachęca i pomaga wykraczać poza własną strefę komfortu, prowadzi do samorozumienia i przejmowania odpowiedzialności za siebie, własne działania i własne życie. Uczniowie z wysokimi wynikami w nauce myślą, że wyłącznie wysokie oceny zapewnią im sukces na rynku pracy. Celem warsztatów jest ponadto otwarcie perspektyw edukacyjnych i życiowych dla obu typów uczniów – każdemu oferując wsparcie zgodnie z potrzebami. Wnioskodawca będzie na bieżąco monitorował skutki wdrażania innowacji w odniesieniu do wyników poszczególnych uczniów. Jednakże trzeba mieć na

uwadze, iż efekty uczestniczenia w warsztatach będą widoczne dopiero rok po zakończeniu uczestnictwa w projekcie. Natomiast efekty wdrożenia w szkołach będą zauważalne dopiero rok po pełnym wdrożeniu (wdrożenie będzie tym efektywniejsze im więcej zostanie przeszkolonych nauczycieli z narzędzi i wszyscy nauczyciele zapoznani z procesem wdrożeniowym w kontekście zmian zaistniałych w zachowaniu się uczniów). W związku z powyższym na etapie realizacji projektu nie możliwym będzie zweryfikowanie bezpośredniego wpływu narzędzi na wyniki egzaminów gimnazjalnych. Jednakże Wnioskodawca będzie dokonywał porównania wyników nauki poszczególnych uczniów w odniesieniu do wyników z przed uczestnictwa w projekcie, jak i do wyników w roku następnym po zakończeniu uczestnictwa w projekcie. Trzeba mieć jednak na względzie to, że to porównanie będzie trwało przez cały okres realizacji projektu i rok po jego zakończeniu, w związku z powyższym nie może stanowić bezpośredniego narzędzia pomiaru efektywności produktu w kontekście osiągnięcia założonych celów, jednakże informacje te z pewnością wspomogą proces efektywnego włączania rozwiązania do polityki po zakończeniu realizacji projektu.

Wymiernie efekty są tożsame z celami szczegółowymi opisanymi szczegółowo w pkt.2.2.

W każdej szkole prowadzone są zajęcia wyrównawcze dla uczniów z trudnościami w nauce - jak już wspomniano wcześniej - mimo ogromnych nakładów finansowych i czasowych ta formuła nie przynosi wymiernych efektów. Problemów nie rozwiązuje się na poziomie, na którym są manifestowane. Uczniowie z trudnościami w nauce mają niskie poczucie własnej wartości, przejawiają często tzw. wyuczoną bezradność, nie czują powiązania własnego działania z rezultatami. Prowadzi to często do sytuacji wycofania się ze „ścieżki szkolnej kariery” (nigdy się tego nie nauczę, matematyka to nie dla mnie itd.) Nikt nie chce być złym uczniem, a bycie takim właśnie uczniem jest psychologicznie druzgocące dla każdego młodego człowieka szczególnie w omawianym wieku rozwojowym. Wobec tego stosowane są kompensacje, które pozwolą „uratować się psychicznie”, np. przejawianie zachowań agresywnych, demoralizujących, szukanie akceptacji i wzmocnień w grupach pozaszkolnych, gdzie dobre stopnie nie są najważniejsze. Zatem koszty zaniechania są w tym obszarze ogromne i dotyczą zmarnowania potencjału ludzkiego: od wypadnięcia z systemu edukacji, poprzez bezradność życiową i zasilenie szeregów bezrobotnych, do patologii społecznych. Odnosnie uczniów z wysokimi wynikami w nauce – koszty zaniechania dotyczą raczej osłabienia potencjału ludzkiego, ponieważ intelektualista z niską inteligencją emocjonalną ma utrudnione warunki startowe do pełnego funkcjonowania jako „talent” i jako człowiek. We współczesnym świecie nie ma praktycznie miejsca na jednostkowe funkcjonowanie, zatem istnieje wysokie ryzyko wykluczenia takich osób z obszarów sukcesu zawodowego i osobistego.

Koszty finansowe związane z wdrożeniem innowacji w poszczególnych szkołach odnoszą się wyłącznie do przeszkolenia nauczycieli z zastosowania wypracowanych narzędzi.

Przy założeniu, że nauczyciel w ciągu roku (w ramach godzin karcianych lub pracy biblioteki) przeprowadzi zajęcia w dwóch grupach uczniów (łącznie 20osób), to koszt alternatywny tego rodzaju szkoleń można przyrównać do stawek rynkowych za zajęcia z zakresu efektywnego uczenia się (wg katalogu stawek rynkowych POKL) na poziomie 180zł/osobę (zajęcia 24godzinne), co łącznie daje 3600zł. Natomiast koszt przeszkolenia 1 nauczyciela oszacowano na poziomie 900-1200zł (szczegóły w punkcie 3.3.1) i jest kosztem ponoszonym jednorazowo. Sfinansowanie szkoleń może nastąpić ze środków wskazanych w Artykuł. 70a ust.1 ustawy Karta Nauczyciela, z przyszłych programów operacyjnych lub ze środków własnych organu prowadzącego. Natomiast samo używanie produktu innowacyjnego nie generuje żadnych dodatkowych kosztów po stronie ucznia i szkoły (scenariusze bazują na ogólnodostępnych materiałach szkolnych, szkoła może organizować warsztaty bez kosztowo w ramach godzin z art. 42 KN oraz w ramach pracy biblioteki szkolnej.)

3.5 Elementy, które będzie obejmowała innowacja.

1. Forma stosowania produktu – innowacyjne zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze oraz pozalekcyjne realizowane w oparciu o art.42 ust.2.pkt2 Karty Nauczyciela
2. Produkt finalny – dwa programy zajęć wspomagających dla uczniów szkół gimnazjalnych „Warsztaty Alfa” i „Warsztaty Omega” oparte na rozwijaniu kompetencji kluczowych, w tym w szczególności kompetencji uczenia się, inicjatywności, kreatywności, pracy zespołowej oraz ćwiczeniu umiejętności pozwalających na samodzielne ich wykorzystywanie w procesie nauki – w szkole i poza nią.

Na produkt finalny składać się będą:

- 30 scenariuszy zajęć z materiałami dla uczestników pt. „Warsztaty Alfa” skierowanych do uczniów zdolnych (z wysokimi wynikami w nauce),
- 30 scenariuszy zajęć z materiałami dla uczestników pt. „Warsztaty Omega” skierowanych do uczniów z trudnościami w nauce,
- zeszyt ćwiczeń dla uczniów z trudnościami w nauce (SPACEBOOK)
- zeszyt ćwiczeń dla uczniów zdolnych (SPACEBOOK)
- podręcznik dla prowadzących warsztaty „Alfa”
- podręcznik dla prowadzących warsztaty „Omega” ,
- gra symulacyjna „MISJA” wraz z planszą, vademecum i materiałami do jej realizacji,

- program szkoleń dla trenerów szkolących nauczycieli.

Program „Warsztatów Alfa” i „Warsztatów Omega” jako wstępna wersja produktu finalnego został opracowany na podstawie nowoczesnych koncepcji psychologicznych i antropologii człowieka. Na fundamenty składają się dwa koncepty teoretyczno-praktyczne: Teoria Inteligencji Wielorakich Howarda Gardniera, która została uznana za największe odkrycie w naukach humanistycznych XX wieku oraz Teoria Inteligencji Emocjonalnej i koncepcja optymizmu/pesymizmu poznawczego Seligmana. Inteligencja emocjonalna – jak dowiedziono w badaniach, wpływa decydująco na jakość życia i poczucie sukcesu, daleko bardziej niż powszechnie znany indykator IQ. Na specyficzne oprogramowanie – zgodnie z problemem projektu, składają się technologie kreatywności, w tym zwłaszcza innowacyjne narzędzia myślenia i działania według Edwarda de Bono, światowej sławy eksperta w zakresie kreatywności, innowacyjnego myślenia i działania i uczenia się, także tzw. nowa metodyka - reżyseria edukacyjna, która oparta jest na koncepcjach nieinwazyjnych narzędzi wspierania rozwoju człowieka: coachingu i mentoringu jako formy udzielania pomocy (po-MOC) człowiekowi na drodze rozwoju zgodnie z hierarchią potrzeb A. Masłowa. Lokalizacja wsparcia dotyczy określonego wieku rozwojowego, a więc odnosimy się do psychologii rozwojowej okresu adolescencji. Dramaturgia działań na warsztatach wykorzystuje najlepsze praktyki doskonalenia umiejętności i kompetencji, czyli procedury warsztatu i treningu psychologicznego w pracy z małymi grupami, zasady efektywnego nauczania/uczenia się oraz procedury obserwacji kompetencji wykorzystywane podczas Assessment Center. Wszystko to składa się na ‘edukacyjną wędrówkę’ zgodnie z MAPĄ KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH, na miarę wyzwań XXI wieku i potrzebami uczniów nowej generacji.

Kluczowym założeniem metodologicznym jest tzw. learning by doing: nabywanie wiedzy i umiejętności poprzez doświadczanie. W scenariuszach został uwzględniony (merytorycznie i metodologicznie) wiek rozwojowy uczniów oraz biologiczne różnice płci w funkcjonowaniu społecznym i poznawczym. Na tych samych założeniach został opracowany program szkoleń dla trenerów przygotowujących nauczycieli do realizacji warsztatów „Alfa i Omega”.

W obu pakietach scenariuszy zawarte są treści zgodne z zestawem umiejętności i kompetencji niezbędnych do POPRAWY SYTUACJI DANEJ GRUPY UCZNIÓW i rozwiązania zidentyfikowanych problemów.

Ponieważ podstawą efektywnego funkcjonowania, w tym efektywnego uczenia się jest poczucie bezpieczeństwa – pierwsze 4 zajęcia w obu grupach są przeznaczone na budowanie poczucia wspólnoty, zaufania i integrację grupy. Jest to szczególnie ważne w tym wieku rozwojowym oraz z uwagi na możliwość rekrutowania grup z różnych klas i roczników,

a 4 godziny pozwolą na uruchomienie procesów grupowych sprzyjających dalszej pracy i współpracy. Zajęcia te składają się na moduł nr 1.

W module nr 2, składającym się z 12 scenariuszy, trzy scenariusze są takie same dla obu grup:

- jeden dotyczy tzw. „morderców pomysłów” (czyli wyjaśnień – uzasadnień dla niepoodejmowania działań na rzecz zmian)
- kolejne dwa scenariusze dotyczą uniwersalnego narzędzia myślenia – Kolorowych Kapeluszy Myślowych (według Edwarda de Bono)
- w czasie zajęć nr 6-10 grupa Alfa poznaje w działaniu narzędzia kreatywnego myślenia i działania, dla wzbudzenia zdziwienia (co jest podstawą bezwarunkowej ciekawości poznawczej), które także mogą być zastosowane w czasie uczenia się. Zaś grupa Omega rozpoznaje własne oprogramowanie w zakresie uczenia się, i buduje świadomość w zakresie osobistego profilu uczenia się.
- scenariusze nr 13-16 opisują przygotowania do sprawdzenia w działaniu umiejętności, kompetencji, zdolności i talentów, współpracy, kreatywności, działania w sytuacji ograniczeń (czasowych, materiałowych) w odniesieniu do skali problemów poszczególnych grup uczniów. Jest to wielka próba dla uczniów (manewry kompetencyjne), ale i zaplanowana okazja dla nauczyciela do obserwacji funkcjonowania uczniów i udzielania właściwej pomocy edukacyjnej – zgodnie lansowaną w projekcie nową rolą nauczyciela jako reżysera sytuacji edukacyjnych, facylitatora procesów uczenia się, mentora, coacha.

Każda z grup ma inną fabułę wybraną jako pretekst do budowania doświadczeń – odpowiednio do potrzeb grupy. Alfa pracuje na motywach Misji na Księżyc i lotów Apollo (zwłaszcza Apollo 13), Omega pracuje na motywach Misji Stratos i skoku z krawędzi kosmosu wykonanego przez Felixa Baumgartnera. Fabuła i esencjalne wydarzenia będą omawiane szczegółowo na warsztatach dla nauczycieli.

- moduł 3 dotyczy poznania samego siebie pod kątem parametrów inteligencji emocjonalnej, moduł 4 dotyczy pracy z marzeniami, celami, zamienianiem wizji w działanie; moduł 5 jest przeznaczony na podsumowanie warsztatów, także w formie opracowania kreatywnego C.V., dramowego spotkania po latach - w tym przypadku scenariusze w zapisach są mniej więcej podobne, to co będzie je RÓŻNIĆ W PRAKTYCE to udzielana pomoc edukacyjna przez prowadzącego (co będzie omówione na warsztatach – opis w podręcznikach dla nauczycieli grupy alfa i omega). Zakładamy, że dzieci z grupy Omega trzeba będzie zachęcać do stawiania bardziej ambitnych celów i śmielszych marzeń oraz wspomóc w zrozumieniu iż trudności są do oswojenia i pokonania (jak metaforyczny „skafander Felixa”), zaś dzieci z grupy Alfa trzeba będzie zachęcać do stawiania bardziej własnych celów (nie

powielających ambicji rodziców czy wynikających z presji otoczenia – zjawisko tzw. sztywnej prognozy karier wobec dzieci z wysokimi wynikami w nauce).

4. Plan działań w procesie testowania produktu finalnego

4.1 Podejście do doboru grup użytkowników i odbiorców, którzy wezmą udział w testowaniu.

Proces włączania grup docelowych do projektu będzie przebiegał kilkunastofazowo. W dwóch cyklach fazy testowania weźmie udział:

- użytkownicy-testerzy: łącznie 72 nauczycieli z min. 18 szkół gimnazjalnych, po 36 nauczycieli z min. 9 szkół w 1 cyklu:
 - szkoły w dużych miastach (powyżej 25 tys. mieszkańców), na podstawie sumy wszystkich wyników z egzaminu gimnazjalnego w dużych miastach dokonano podziału na szkoły:
 - z niskim wynikiem z egzaminu gimnazjalnego w 2012r. /kwartyl I, przedziały 34,67 – 68,4075/ – 4nauczycieli/1cykl,
 - ze średnim wynikiem z egzaminu gimnazjalnego w 2012r. /kwartyl II, przedziały 68,4075 – 79,99/ - 4nauczycieli/1cykl,
 - z wysokim wynikiem z egzaminu gimnazjalnego w 2012r. /kwartyl III, przedziały 79,99 – 99,86/ - 4nauczycieli/1cykl;
 - szkoły w małych miastach (poniżej 25 tys. mieszkańców), na podstawie sumy wszystkich wyników z egzaminu gimnazjalnego w małych miastach dokonano podziału na szkoły:
 - z niskim wynikiem z egzaminu gimnazjalnego w 2012r. /kwartyl I, przedziały 57,83 – 67,25/ – 4nauczycieli/1cykl,
 - ze średnim wynikiem z egzaminu gimnazjalnego w 2012r. /kwartyl II, przedziały 67,25 – 73,825/ - 4nauczycieli/1cykl,
 - z wysokim wynikiem z egzaminu gimnazjalnego w 2012r. /kwartyl III, przedziały 73,825 – 80,47/ - 4nauczycieli/1cykl;
 - szkoły z obszarów wiejskich, na podstawie sumy wszystkich wyników z egzaminu gimnazjalnego w szkołach wiejskich dokonano podziału na szkoły:
 - z niskim wynikiem z egzaminu gimnazjalnego w 2012r. /kwartyl I, przedziały 44,15 – 64,44/ – 4nauczycieli/1cykl,
 - ze średnim wynikiem z egzaminu gimnazjalnego w 2012r. /kwartyl II, przedziały 64,44 – 72,285/ - 4nauczycieli/1cykl,
 - z wysokim wynikiem staniną z egzaminu gimnazjalnego w 2012r. /kwartyl III, przedziały 72,285 – 85,89/ - 4nauczycieli/1cykl;

- Kryteria pierwszeństwa w rekrutacji nauczycieli:
 - nauczyciele z niewielkim doświadczeniem pracy
 - status – w pierwszej kolejności nauczyciele stażyści, następnie kontraktowi, potem mianowani, ostatecznie dyplomowani.
- odbiorcy-testerzy: 1440 uczniów szkół gimnazjalnych (w tym 692 uczennice) z min. 18 tych samych co nauczyciele szkół, w jednym cyklu:
 - 360 uczniów z trudnościami w nauce w jednym cyklu,
 - 360 uczniów zdolnych (z wysokimi wynikami w nauce) w jednym cyklu,
 - Kryteria pierwszeństwa w rekrutacji uczniów (dotyczy obu grup odbiorców):
 - średnia ocen, wg wskazań nauczycieli

Z powodu wysokich wyników egzaminu gimnazjalnego woj. podkarpackiego z dużych miast w myśl definicji CKE, na etapie badań pojawiła się trudność ze znalezieniem szkół, które uzyskały niskie wyniki z egzaminu. W związku z powyższym Beneficjent na etapie rekrutacji szkół do projektu odchodzi od rozumienia wyników jako niskie/średnie/wysokie wyniki w myśl stanin przyjętych przez CKE. Kryterium niskie/średnie/wysokie wyniki w egzaminie dostosowane zostały do poszczególnych kryteriów lokalizacji w oparciu o sumę punktów uzyskanych na egzaminie gimnazjalnym w danym rodzaju miejscowości (liczba mieszkańców – kryterium lokalizacji). Następnie dane z każdej z trzech lokalizacji zostały podzielone na kwartyle, z czego I kwartył to wyniki niskie, II kwartył to wyniki średnie, natomiast III kwartył to wyniki wysokie.

Planowana liczba osób do testowania programu jest optymalna, biorąc pod uwagę planowane działania, potencjał i nakłady kosztowe, a jednocześnie doświadczenie przy realizacji podobnych przedsięwzięć. Liczba nauczycieli (72 osoby) odzwierciedla reprezentatywnie liczbę szkół odpowiadających kryterium lokalizacji i uśrednionych wyników z egzaminu gimnazjalnego w odniesieniu do każdej kategorii - wielkość miejscowości (lokalizacja) - po 8 nauczycieli reprezentujących 9 typów szkół. Liczba uczniów (1440 osób) jest proporcjonalna względem liczby 72 nauczycieli. Każdy nauczyciel testuje zajęcia w dwóch różnych grupach uczniów: a) w grupie uczniów zdolnych (z wysokimi wynikami w nauce); b) w grupie uczniów z trudnościami w nauce. Łącznie nauczyciele testerzy przeprowadzą zajęcia w 144 grupach – na grupę przypada średnio 10 osób, co jest spójne z założeniami prowadzenia grup warsztatowych (optymalna liczebność). Ważnym czynnikiem decydującym o liczebności grup testujących jest również jakościowy charakter testowania, oparty na złożonym, rozciągniętym w czasie procesie – stąd metodologicznie zasadna jest ograniczona liczba testerów. Ponieważ testowana jest wstępna, eksperymentalna wersja produktu, ograniczona liczebność grup testujących (przy

zachowaniu ich reprezentatywności) zapewnia bezpieczeństwo testowania pod względem etyki badawczej.

Za rekrutację odpowiada specjalista ds. szkoleń i przygotowania FT (fazy testowej). Rekrutacja szkół odbędzie się poprzez działania promocyjno-rekrutacyjne: umieszczenie informacji na stronie projektu, Beneficjenta oraz przesłanie zaproszenia do udziału w projekcie do wszystkich szkół gimnazjalnych w województwie. Na początku każdego cyklu odbędą się po cztery spotkania informacyjno-organizacyjne, których celem jest bezpośrednie zapoznanie szkół (kadry pedagogicznej i dyrekcji) z ideą projektu oraz przełamywanie potencjalnych barier związanych z testowaniem produktów innowacyjnych projektu.

Zgłoszenia szkół do uczestnictwa w projekcie przewidziano jednokrotnie – w pierwszym cyklu. Spośród zgłoszonych szkół rekrutowane będą szkoły odpowiednio do pierwszego i drugiego cyklu. W przypadku zgłoszenia się niewystarczającej liczby szkół dopuszcza się kolejną turę zgłoszeń do momentu zrekrutowania odpowiedniej liczby szkół.

Zgłoszenia szkół będą przyjmowane mailowo, faxem lub bezpośrednio w oparciu o kryteria lokalizacji i wyników z egzaminu gimnazjalnego do wyznaczonego terminu przyjmowania zgłoszeń. Rekrutacja nauczycieli ze szkół będzie prowadzona na początku każdego cyklu według harmonogramu. We współpracy z dyrektorami zostaną przekazane i rozpowszechnione informacje dla nauczycieli, dotyczące udziału w projekcie, a następnie zrekrutowana grupa użytkowników-testerów oraz szkolni koordynatorzy FT (po 1 osobie z każdej szkoły).

W każdej szkole włączonej do fazy testowania zostanie zrekrutowanych max. 4 nauczycieli. Jeżeli w danej szkole nie zostanie zrekrutowana liczba 4 nauczycieli, zostaną podjęte dodatkowe działania rekrutacyjne celem wyłonienia szkoły/szkół spełniającej/cych to samo kryterium pod względem lokalizacji i wyników z egzaminu gimnazjalnego, z której/których zostanie uzupełniona liczba testujących nauczycieli (w oparciu o sporządzoną listę rezerwową szkół). To samo działanie zostanie przeprowadzone przed każdym kolejnym cyklem, w przypadku rezygnacji szkoły lub nauczyciela z udziału w testowaniu przed jego rozpoczęciem. Zabezpieczeniem udziału nauczycieli w pełnym cyklu testowania jest podpisanie z nauczycielem umowy-zlecenia na realizację łącznie 60h warsztatów (zgodnie z budżetem projektu).

Grupa odbiorców-testerów zostanie zrekrutowana we współpracy z dyrektorami szkół, szkolnymi koordynatorami FT i nauczycielami-testerami. W każdej szkole będzie to określona liczba uczniów (maksymalnie 50 % wszystkich uczniów w danej szkole), którzy wyróżniają się wynikami w nauce (zarówno bardzo wysokie, jak i bardzo niskie średnie ocen), korzystali dotąd z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych lub uczestniczyli w szkolnych olimpiadach/kółkach zainteresowań, posiadają wskazanie ze strony nauczyciela prowadzącego do korzystania z tej formy wsparcia. Szkolni koordynatorzy FT będą

odpowiedzialni za przekazanie informacji nt. udziału w projekcie uczniom i ich rodzicom oraz zapewnienie pisemnej zgody rodziców na udział dziecka w projekcie. Zrekrutowani uczniowie zostaną przypisani do grup warsztatowych – liczba grup jest uzależniona od ostatecznej liczby testujących nauczycieli w danej szkole w danym cyklu (każdy nauczyciel tester prowadzi dwie grupy). Liczba uczniów w każdej szkole i w każdej grupie nie jest ogólnie określona (średnio 10 osób na grupę, zaleca się liczebność 8-12 uczniów na grupę), przyjmuje się jedynie łączną liczbę uczniów objętych testowaniem we wszystkich szkołach, z uwzględnieniem proporcji płci. Dopuszcza się tworzenie grup zróżnicowanych wiekowo (klasy I-III) w przypadku niewystarczającej w danej szkole liczby uczniów z jednego rocznika, spełniających kryteria rekrutacyjne. W każdej szkole zostanie stworzona lista rezerwowa uczniów na każdy cykl testowania.

Założenia dotyczące uzyskania odpowiedniej liczby uczniów do grup oraz utrzymania odpowiedniej aktywności uczniów w trakcie warsztatów:

- Grupy w wielkości min.8 os. – max.12 os.
- Grupy mogą być międzyoddziałowe
- Szkoły na etapie rekrutacji deklarują liczbę nauczycieli pod kątem liczby uczniów mogących uczestniczyć w zajęciach
- Założenia dotyczące utrzymania frekwencji:
- Sekwencyjność programu (najpierw zajęcia związane z motywacją i integracją w grupie)
- Atrakcyjność fabuły
- Kontraktowanie zajęć
- Współpraca z dyrektorami w trakcie opracowania planów szkolnych

4.2 Opis przebiegu testowania.

Testowanie odbędzie się w 2 cyklach – 1 cykl testowania (łącznie z przygotowaniem) trwa 7 miesięcy i obejmuje:

1. Przygotowanie dokumentacji fazy testowej oraz wydruk: kompletów scenariuszy i podręczników dla nauczycieli, programu szkoleń dla trenerów przygotowujących nauczycieli.
2. Rekrutacja użytkowników i odbiorców testerów (wyżej opisane).
3. Seminaria informacyjno-organizacyjne: w każdym cyklu przeprowadzone zostaną 4 spotkania po ok. 20 osób. Celem spotkań obok wsparcia procesu rekrutacji jest zapoznanie potencjalnych Uczestników Projektu z założeniami fazy testowej oraz

rozpoczęcie budowy odpowiedniego kontekstu wdrożeniowego w szkołach zakwalifikowanych do testowania.

4. Przygotowanie użytkowników - szkolenie nauczycieli w zakresie nabycia wiedzy i rozwijania kompetencji niezbędnych do realizacji opracowanych programów warsztatów „Alfa” i warsztatów „Omega”:

- liczba godzin szkoleniowych: 96h – szczegóły harmonogramu szkolenia do ustalenia dla każdej grupy na etapie rekrutacji –12 dni szkoleniowych na grupę; szkolenia będą się odbywały przed rozpoczęciem przez nauczycieli testerów poszczególnych etapów prowadzonych przez nich zajęć
- liczba grup szkoleniowych: 6 grup na 1 cykl, 6 osób w grupie(+/-1os.), razem 12 grup
- szkolenia będą się odbywały poza godzinami pracy nauczycieli w ramach 4 zjazdów trwających 3 dni (każdy), zjazdy odbędą się w ciągu 5 m-cy w trakcie etapu przygotowania testowania
- nauczyciele otrzymają zaświadczenie o ukończeniu doskonalenia

5. Superwizje grupowe w trakcie testowania – wsparcie merytoryczne, analiza przebiegu testowania, przy współudziale eksperta kluczowego projektu, eksperta ds. ewaluacji projektu.

- liczba i częstotliwość spotkań: 3 spotkania co 1-2 miesiące na grupę szkoleniową
- liczba godzin: 21h na grupę (jedna superwizja: 7h).

6. Superwizje indywidualne w trakcie testowania – twórcze doradztwo personalne, prowadzone przez doświadczonych superwizorów pod nadzorem eksperta ds. testowania produktów innowacyjnych i eksperta kluczowego.

- liczba sesji dla jednego nauczyciela:
 - 2 sesje po 2h (razem 4h) w odniesieniu do warsztatów „Alfa”,
 - 2 sesje po 2h (razem 4h) w odniesieniu do warsztatów „Omega”;

7. Realizacja zajęć pozalekcyjnych:

- w cyklu zostanie utworzonych 36 grup uczniów z trudnościami w nauce (warsztaty „Omega”) i 36 grup uczniów zdolnych (z wysokimi wynikami w nauce) (warsztaty „Alfa”);
- każda grupa realizuje 30 godzin warsztatów wg harmonogramu ustalonego dla każdej szkoły
- w trakcie jest prowadzony proces monitoringu i ewaluacji, po zakończeniu realizacji zajęć i przed rozpoczęciem nowego cyklu: aktualizacja produktu w oparciu o wyniki ewaluacji wspartej procesem superwizyjnym.

Harmonogram realizacji testowania:

- Cykl I:
 - przygotowanie testowania: sierpień – grudzień 2013r.
 - testowanie: październik 2013- luty 2014
- Cykl II:
 - przygotowanie testowania: grudzień 2013 – maj 2014r.
 - testowanie: luty – czerwiec 2014

4.3. Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy.

Użytkownicy-nauczyciele otrzymają następujące materiały:

- podręcznik dla nauczycieli wraz ze wskazówkami do przeprowadzenia zajęć z uczniami z trudnościami w nauce (warsztaty „Omega”);
- podręcznik dla nauczycieli wraz ze wskazówkami do przeprowadzenia zajęć z uczniami zdolnymi (warsztaty „Alfa”);
- scenariusze na 30h zajęć w ramach warsztatów „Alfa” wraz z materiałami w wersji papierowej i elektronicznej do ich realizacji (materiały do wykonywania ćwiczeń dla nauczycieli i uczniów) na potrzeby zajęć z uczniami zdolnymi;
- scenariusze na 30h zajęć w ramach warsztatów „Omega” wraz z materiałami w wersji papierowej i elektronicznej do ich realizacji (materiały do wykonywania ćwiczeń dla nauczycieli i uczniów) na potrzeby zajęć z uczniami z trudnościami w nauce;
- zeszyt do ćwiczeń na potrzeby warsztatów z uczniami zdolnymi (SPACEBOOK);
- zeszyt do ćwiczeń na potrzeby warsztatów z uczniami z trudnościami w nauce (SPACEBOOK);
- gra symulacyjna z vademecum i rekwizytami.

Odbiorcy-uczniowie otrzymają:

- zeszyty ćwiczeń na potrzeby warsztatów „Alfa” i warsztatów „Omega” (odrębnie dla uczniów z trudnościami w nauce i dla uczniów zdolnych -z wysokimi wynikami w nauce).
- stałe materiały do zajęć, potrzebne na wszystkich zajęciach (załączone do scenariuszy);
- na bieżąco materiały do wykonywania ćwiczeń podczas określonych zajęć (załączone do scenariuszy).

4.4. Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania.

Za monitoring przebiegu testowania odpowiedzialny jest Ekspert ds. ewaluacji projektu. Będzie prowadził monitoring poprzez: udział w superwizjach grupowych (obserwacja uczestnicząca z elementami wywiadu fokusowego w min. 1 superwizji dla 1 grupy), ankietowanie uczestników projektu (użytkowników i odbiorców) z użyciem ankiety monitoringowej, badanie uczestników testami kompetencyjnymi, konsultacje z Ekspertem kluczowym i panelem ekspertów, analizę dokumentacji fazy testowania (listy obecności, dzienniki zajęć, certyfikaty i zaświadczenia udziału). Ekspert kluczowy i panel ekspertów są odpowiedzialni za merytoryczną analizę efektywności testowanego produktu (w wyniku prowadzenia superwizji grupowych i indywidualnych).

Po każdym module nauczyciel przeprowadzi rozmowę z uczniami o charakterze ewaluacyjnym, wspomaganą kwestionariuszem i zapisami uczniów z spacebooka (miejsce na ocenę poszczególnych scenariuszy, komentarze, refleksje na temat własnego rozwoju i nabywanych kompetencji). Podczas spotkań superwizyjnych (indywidualnych i grupowych) nauczyciele będą przekazywać informacje od uczniów oraz o uczniach (np. zmianach – na podstawie ankiet zamieszczonych w Spacebookach oraz rund podsumowujących każdy moduł), o scenariuszach i materiałach oraz wszelkie uwagi odnośnie realizacji warsztatów. Wszystkie te informacje będą sumowane i zamieszczane w raportach z superwizji oraz będą stanowiły istotne wskazówki do wprowadzenia ewentualnych zmian w produktach.

Przyjęty tryb weryfikacji przebiegu testowania i podejmowania decyzji o korektach: po zakończonej pierwszej i drugiej analizie cyklu, w oparciu o wszystkie zgromadzone dane. Decyzję o ewentualnych korektach merytorycznych będzie podejmował Ekspert kluczowy na podstawie zgromadzonych danych oraz wniosków Eksperta ds. ewaluacji projektu, panelu ekspertów i użytkowników. Dopuszczalny zakres korekt będzie dotyczył tych zmian merytorycznych, których wprowadzenie będzie niezbędne z perspektywy osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji celów.

5. Sposób sprawdzenia, czy innowacja działa.

5.1.Sposób dokonania oceny wyników testowania.

Efekty zastosowania innowacji w Projekcie zostaną uznane za wystarczające przy osiągnięciu poniższych szczegółowych rezultatów:

- 72 nauczycielek i nauczycieli i 720 uczniów i uczennic z trudnościami w nauce będzie w ramach zajęć pozalekcyjnych wykorzystywać warsztaty „Omega”,
- 72 nauczycielek i nauczycieli i 720 uczniów i uczennic zdolnych (z wysokimi wynikami w nauce), będzie w ramach zajęć pozalekcyjnych wykorzystywać warsztaty „Alfa”,

- 547 uczniów i uczennic z trudnościami w nauce podniesie swoje kompetencje kluczowe (ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji uczenia się) o min. 40% (pre i post testy kompetencyjne)
- 540 uczniów i uczennic zdolnych (z wysokimi wynikami w nauce) podniesie swoje kompetencje kluczowe (ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji społecznych i obywatelskich, inicjatywności i kreatywności) o min. 40% (pre i post testy kompetencyjne)
- 72 nauczycielki i nauczycieli uczestniczących w Projekcie nabędzie praktyczne umiejętności prowadzenia zajęć z uczniami zdolnymi, służących zdobywaniu i doskonaleniu przez uczniów kompetencji społecznych i obywatelskich, inicjatywności i kreatywności oraz pracy zespołowej,
- 72 nauczycielki i nauczycieli uczestniczących w Projekcie nabędzie praktyczne umiejętności w ramach prowadzenia zajęć z uczniami z trudnościami w nauce służących zdobywaniu i doskonaleniu przez uczniów kompetencji efektywnego uczenia, zapamiętywania, twórczego myślenia i pracy zespołowej,
- 67 nauczycielek i nauczycieli uczestniczących w Projekcie podniesie swoje kwalifikacje w zakresie korzystania z innowacyjnych narzędzi edukacyjnych wypracowanych w projekcie (porównawcze testy wiedzy i kompetencji początkowe i końcowe).

Założone rezultaty zostaną osiągnięte dzięki:

1. zatrudnieniu wysokiej klasy specjalistów do opracowania produktów innowacyjnych (faza I),
2. dopasowaniu terminarza realizacji Projektu i czasu zajęć pozalekcyjnych/szkoleń do możliwości uczestników Projektu,
3. zapewnienie kompleksowego wsparcia w postaci warsztatów, materiałów szkoleniowych i możliwości konsultacji (coaching i superwizje) ze specjalistami w czasie realizacji etapu testującego Projekt.

Kluczowym elementem weryfikacji skuteczności testowania będzie pomiar przyrostu kompetencji kluczowych (pre i post testy kompetencyjne) w obu grupach odbiorców z uwzględnieniem próby porównawczej, tj. uczniów kwalifikujących się do danej grupy odbiorców nieuczestniczących w testowaniu. Grupa porównawcza stanowić będzie 10% uczniów testujących projekt w danym cyklu. **Analiza porównawcza wyników testów kompetencji uczniów testujących produkt z grupą porównawczą będzie kluczowym źródłem oceny efektów zastosowania innowacji.**

Testy kompetencji będą się odnosiły do zdiagnozowanych obszarów problemowych.

Testy będą składały się z pozycji o charakterze deklaratywnym i proceduralnym, jednak nie mniej niż 70 % pytań testowych będą stanowiły pozycje o charakterze proceduralnym.

Ponieważ o kompetencji możemy wnioskować na podstawie zbioru działań i zachowań, każdą z badanych kompetencji będą mierzyły minimum 4 pozycje testowe, z czego min. 3 będą miały charakter wykonawczy (testy wykonania, testy sytuacyjne, testy wiedzy ukrytej itp.).

Dla uczniów z wysokimi wynikami w nauce skonstruowany zostanie test mierzący poniższe kompetencje: kreatywność, inicjatywność i przedsiębiorczość, krytyczne myślenie, kompetencje społeczne i obywatelskie. Dla uczniów z trudnościami w nauce powstanie test mierzący następujące kompetencje: umiejętność uczenia się, rozwiązywanie problemów, twórcze myślenie, kompetencje społeczne i obywatelskie, inicjatywność i przedsiębiorczość.

Do obu wersji testów dopuszcza się dodanie pozycji testowych mierzących inne niż powyższe kompetencje, jednak jedynie te, które uczniowie będą mieli możliwość nabyć w wyniku udziału w warsztatach Alfa i warsztatach Omega.

Po skonstruowaniu testu zostanie przeprowadzony pilotaż na próbie 10 osób (dla każdej wersji testu) i próba eksperymentalna z udziałem asesorów, w której obserwacjom będą podlegały kompetencje mierzone testem. Wyniki obu badań przeprowadzonych w ramach zostaną poddane analizie porównawczej celem zweryfikowania trafności testu. Po przeprowadzeniu pre- testów na grupach uczniów na początku I fazy testowania, wyniki zostaną poddane analizie statystycznej celem zweryfikowania trafności i rzetelności oraz innych własności psychometrycznych.

Obie grupy uczniów będą poddane badaniom tymi samymi testami na początku i na końcu warsztatów. W związku z tym, że pozycje testowe będą miały charakter wykonawczy i będą zawierały opisy sytuacji, a wybór odpowiedzi będzie zależny od aktualnych doświadczeń, tym samym zminimalizowane zostanie ryzyko uczenia się odpowiedzi i manipulowania narzędziem przez osoby badane. Dodatkowo w przypadku drugiego pomiaru tymi samymi testami (jednym dla każdej grupy uczniów), kolejność pozycji testowych zostanie zmieniona.

Ponieważ nie uwzględniono we wniosku o dofinansowanie kosztów opracowania (w formie powyżej opisanej), pilotażu i normalizacji testów kompetencji, możliwe będą przesunięcia środków na ten cel. Nadzór nad wytworzeniem testów będzie sprawował ekspert kluczowy.

Analizą wyników testów kompetencyjnych zajmie się ekspert ds. ewaluacji projektu we współpracy z ekspertem kluczowym.

W miarę możliwości Beneficjent będzie dokonywał pomiaru efektywności produktu w oparciu o wyniki nauczania (średnia ocen) sprzed i po uczestnictwie w testowaniu, zarówno w odniesieniu do grupy testowej, jak i porównawczej. Jednakże ze względu na ograniczenia

czasowe i różnorodność grupy testowej (przedstawiciele różnych grup wiekowych) nie będzie możliwym objęciem taką weryfikacją wszystkich UP. Ze względu na czas testowania oraz konieczność zebrania wyników najpóźniej pod koniec fazy testowej, wiarygodne informacje będzie można uzyskać (w odniesieniu do grupy uczniów z problemami w nauce) od uczestników I cyklu testowania z drugich lub trzecich klas gimnazjalnych (wynika to z konieczności posiadania skali porównawczej i czasu potrzebnego na osiągnięcia założonych rezultatów – najwcześniej w następnym semestrze po uczestnictwie w testowaniu).

Ocena pozostałych wyników testowania opierać się będzie o bieżący monitoring w postaci raportów i ankiet, kwestionariuszy, wywiadów i spotkań superwizyjnych i coachingów. Podczas zajęć warsztatowych i szkoleniowych systematycznie będzie prowadzona ewaluacja, która będzie służyć zebraniu ocen i opinii na temat jakości pracy trenerów, organizacji zajęć, przydatności zdobytej wiedzy, umiejętności itp. W ramach Projektu zatrudniony na etat ekspert ds. ewaluacji projektu na bieżąco będzie zbierał wszystkie raporty personelu kluczowego w realizacji Projektu oraz ankiety i opinie uczestników/uczestniczek 2 etapu i na ich podstawie opracowuje ich wyniki. Bieżący monitoring realizacji Projektu będzie się opierał również na systemie wewnętrznych sprawozdań podsumowujących postępy w realizacji Projektu. Rezultaty i produkty bezpośrednio odpowiadają celom Projektu oraz działaniom.

Źródłem weryfikacji wskaźników będą listy obecności na szkoleniach, konferencjach oraz zajęciach, bieżący monitoring oraz liczba wydanych świadectw i certyfikatów. Pomiar rezultatów odbywać się będzie również przez bieżący system ewaluacji w postaci ankiet.

W procesie opisanym powyżej ekspert kluczowy i panel ekspertów to osoby odpowiedzialne za merytoryczną analizę testowanego produktu. Osobnym procesem będzie ewaluacja zewnętrzna – do której rezultatów ekspert ds. ewaluacji projektu będzie miał dostęp na bieżąco. Stanowi ona kolejny aspekt interpretacyjny monitoringu.

Przyjęty tryb weryfikacji przebiegu testowania i podejmowania decyzji o korektach: po zakończonej pierwszej i drugiej analizie cyklu, w oparciu o wszystkie zgromadzone dane. Decyzję o ewentualnych korektach merytorycznych będzie podejmował ekspert kluczowy na podstawie zgromadzonych danych oraz wniosków eksperta ds. ewaluacji projektu, panelu ekspertów i użytkowników. Dopuszczalny zakres korekt będzie dotyczył tych zmian merytorycznych, których wprowadzenie będzie niezbędne z perspektywy osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji celów.

5.2. Opis ewaluacji zewnętrznej.

Wybór jednostki, która dokona zewnętrznej ewaluacji Projektu, będzie dokonany w wyniku konkursu ofert. Wszystkie kryteria, które powinien spełniać wykonawca zlecenia, będą dostępne na stronie projektu „Potrafię, wiem, znam – radę sobie dam, aby każdy posiadający odpowiednią wiedzę i doświadczenie ewaluator będący zainteresowany Projektem mógł zgłosić swoją ofertę. Ewaluacja zostanie poprowadzona na podstawie wyników testowania.

Celem ewaluacji prowadzonej przez zewnętrznych ekspertów będzie ocena trafności, skuteczności, użyteczności produktu finalnego oraz rzetelności procesu jego testowania. Ewaluacja zewnętrzna opierać się będzie w głównej mierze o kryterium efektywności. Wskazane metody ewaluacji to m.in.: analiza dokumentacji projektowej – szczególnie zebranej podczas procesu ewaluacji i monitoringu projektu, wywiady, obserwacje. Założone techniki ewaluacji to m.in.: panel ekspertów (analiza merytoryczna), ewaluacja analityczna-jakości, kosztów i efektywności na podstawie zebranych dokumentów, technika kwestionariuszowa - badanie ankietowe na próbie 60 uczniów zdolnych (z wysokimi wynikami w nauce) i 60 uczniów z trudnościami w nauce (grupa reprezentatywna w odniesieniu do przeprowadzonych testów) oraz na grupie 30 nauczycieli (grupa reprezentatywna w odniesieniu do przeprowadzonych testów).

Podstawowe pytania badawcze to pytania o odniesienie celu projektu do produktu finalnego w kontekście oceny przydatności i skuteczności podejmowanych działań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Ewaluator zewnętrzny zostanie zobowiązany do porównania skuteczności i efektywności nowego rozwiązania w stosunku do podejść stosowanych dotychczas. Szczegółowe pytania z uwzględnieniem celu ewaluacji w w/w zakresie zostaną uzgodnione z wykonawcą bezpośrednio przed rozpoczęciem realizacji.

6. Strategia upowszechniania.

Działania upowszechniające oraz wdrażające do głównego nurtu polityki są w stosunku do siebie komplementarne i się uzupełniają. Celem zaplanowanych w Projekcie działań upowszechniających jest maksymalnie szeroka informacja o wypracowanych produktach i ich dostępności oraz o innowacyjnej roli narzędzia dydaktycznego, jakim są warsztaty „Alfa” na potrzeby zajęć z uczniami zdolnymi oraz warsztaty „Omega” na potrzeby zajęć z uczniami z trudnościami w nauce.

Upowszechniane będą zarówno produkt finalny (wszystkie jego elementy), jak i badania i raporty. Przekaz do niżej wymienionych grup na wymienione poniżej sposoby będzie oparty o informacje wspomagające wykorzystanie produktów oraz promujące ich zastosowanie w praktyce. Będzie też swoistą formą zachęty do szerokiego stosowania

zwalidowanych produktów np. poprzez wskazanie zalet i potencjału wypracowanego rezultatu.

Na potrzeby dystrybucji informacji w ramach upowszechniania zostanie stworzona baza szkół i organów prowadzących. Informacje będą przekazywane drogą elektroniczną (mailing) i telefonicznie.

Grupy do których zostaną skierowane działania upowszechniające:

- nauczyciele/nauczycielki szkół gimnazjalnych (główni użytkownicy):
 - w ramach przygotowania i realizacji procesu testowania informacje będą kilkutorowo:
 - spotkania informacyjno-organizacyjne: 4 spotkania w każdym cyklu, każde spotkanie po ok. 20 osób (łącznie ok. 160 os.)
 - testowanie - bezpośrednio do 72 nauczycieli-testerów,
 - etap organizacyjny – zaangażowanie 18 szkolnych koordynatorów fazy testowania, którzy obok technicznej organizacji procesu testowania będą odpowiedzialni za mainstreaming na rzecz produktu innowacyjnego w szkołach, w których organizują proces testowania.
 - w zadaniu związanym z upowszechnianiem i włączaniem po walidacji projektu (zadanie 8) informacja będzie rozpowszechniana m.in. poprzez:
 - konferencję upowszechniającą skierowaną do co najmniej 100 osób, ze szczególnym uwzględnieniem nauczycieli
 - działania medialne związane z upowszechnianiem tj. strona internetowa i kampania prasowa skierowane będą bezpośrednio m.in. do użytkowników (nauczycieli/nauczycielek) w wymiarze docelowym (5900 os.) i do dyrektorów szkół gimnazjalnych, organów prowadzących i stowarzyszeń związanych z edukacją szkół gimnazjalnych oraz pośrednio do uczniów szkół gimnazjalnych w wymiarze docelowym (ok. 33 tys os.).
- szkoły gimnazjalne wraz z kadrami zarządzającą i organami prowadzącymi - samorządy terytorialne (osoby decyzyjne w aspektach merytorycznych i finansowych):
 - w ramach realizacji procesu testowania informacje przekazywane będą bezpośrednio do 18 szkół, tzn. szczególnie do kadry zarządzającej tymi placówkami oraz ich organów prowadzących.
 - w zadaniu związanym z upowszechnianiem i włączaniem po walidacji projektu (zadanie 8) Wnioskodawca dotrze do szkół:
 - poprzez organizację konferencji dotrze do co najmniej 100 osób, w tym szczególnie do kadry zarządzającej szkołami gimnazjalnymi oraz ich organów prowadzących

- poprzez organizację 8 subregionalnych seminariów włączających (każde po ok. 30 uczestników) dotrze do co najmniej 50 szkół gimnazjalnych i ich organów prowadzących
 - działania medialne związane z upowszechnianiem tj. strona internetowa i kampania prasowa skierowane będą m.in. do dyrektorów szkół gimnazjalnych (wymiar docelowy 590szkół), ich organów prowadzących i stowarzyszeń związanych z edukacją szkół gimnazjalnych;
- rodzice uczniów szkół gimnazjalnych:
 - w ramach realizacji procesu testowania rodzice 1440 uczniów szkół gimnazjalnych zostaną zaangażowani w realizację części scenariuszy
 - w zadaniu związanym z upowszechnianiem i włączaniem po walidacji projektu (zadanie 8) Wnioskodawca dotrze do rodziców szczególnie poprzez działania medialne i kolportaż plakatów i ulotek w szkołach.
- Kuratorium Oświaty w Rzeszowie
- partnerzy społeczno-gospodarczy (najbliższe otoczenie wspierające działania i funkcjonowanie szkół, nauczycieli, uczniów i rodziców);
- inni interesariusze- osoby bezpośrednio zainteresowane edukacją w szkołach gimnazjalnych, nauczyciele uniwersyteccy oraz wykładający na uczelniach pedagogicznych, itd.

Wszystkie wymienione powyżej grupy docelowe otrzymają dostęp do pełnej zintegrowanej wersji Produktu Finalnego (materiały metodyczne oraz scenariusze warsztatów do pobrania ze strony Projektu) oraz do przeprowadzonych badań. Dotarcie do wymienionych grup odbiorców zapewni zdecydowaną poprawę jakości i atrakcyjności zajęć wyrównawczych w szkołach gimnazjalnych.

Plan działań upowszechniających i ich charakterystyka:

- W trakcie realizacji etapu I - podczas typowania przez ekspertów szkół do badań oraz w trakcie kontaktów z dyrektorami tych szkół przekazywano informacje o założeniach merytorycznych oczekiwanego wstępnego produktu innowacyjnego. Podczas zbierania danych do badań w momencie kontaktów ze szkołami obecny był ekspert kluczowy. Szkołom została przekazana też informacja o dostępności wniosków i raportów z badań, które zostały umieszczone na stronie projektu. Podczas spotkania zorganizowanego przez RST przedstawione zostały informacje nt. wyników badań, wstępnych wersji produktu innowacyjnego, sposobu testowania i wdrażania oraz pomiaru skuteczności produktu innowacyjnego. Wnioskodawca przeprowadził również dwudniowe seminarium konsultacyjno-informacyjne, na które zaproszeni zostali dyrektorzy i nauczyciele szkół gimnazjalnych. Uczestnicy spotkania

zostali szczegółowo zapoznani z wynikami badań oraz z założeniami wstępnej wersji produktu innowacyjnego.

- W trakcie realizacji II etapu – kontynuacja działań informacyjnych bezpośrednio na spotkaniach, seminaria informacyjno-organizacyjne (łącznie 8 sztuk po ok. 20 os. każde), warsztaty projektowe. Kadra kluczowa upowszechnia rezultaty projektu również podczas spotkań branżowych, sieci tematycznych i szkoleń organizowanych w tematach edukacji i funduszy unijnych. Również w miarę możliwości (wg zgłoszeń i potrzeb szkół) np. podczas rad pedagogicznych czy spotkań w JST przedstawiających Produkt innowacyjny (faza testowania) i możliwości realizacji zajęć w oparciu o Produkt finalny wypracowany w Projekcie (faza po walidacji);
- Empowerment- zaangażowanie odbiorców i użytkowników oraz decydentów w proces testowania i nadawania kształtu użytecznego i potrzebnego produktu finalnego. Empowerment jest realizowany od samego początku realizacji projektu:
 - I faza – badania przeprowadzone na grupie nauczycieli i uczniów szkół gimnazjalnych, konsultacje wstępnej wersji produktu przeprowadzone w trakcie dwudniowego spotkania;
 - Faza testowania- zaangażowanie 72 nauczycieli i 1440 uczniów w weryfikację skuteczności opracowanego produktu oraz w jego aktualizację w oparciu o wyniki testowania (ewaluacja, superwizje grupowe i indywidualne). Działanie do realizacji na etapie zadań: przygotowanie do fazy testowej (zad.3), testowanie (zad.4) i analiza rzeczywistych efektów testowanego produktu i aktualizacja wersji testowanych (zad.5). Wg informacji przedstawionych w pkt. dot. monitoringu i ewaluacji zawarte są szczegóły na temat mechanizmów uzyskiwania i uwzględniania otrzymanych zwrotnych informacji na temat produktu i korekt/ulepszeń;
- Opublikowanie materiałów metodycznych na stronie internetowej Projektu – wszystkie rezultaty projektu są i będą dostępne do bezpłatnego pobrania na stronie internetowej. Publikowane treści przekazywać będą informacje wspomagające wykorzystanie produktów oraz ich zastosowanie w praktyce. Będą też swoistą formą zachęty do szerokiego stosowania zwalidowanych produktów np. poprzez wskazanie zalet wypracowanego rezultatu;
- Organizacja konferencji (po walidacji) dla nauczycieli/nauczycielek, metodyków/metodyczek oraz przedstawicieli kuratorium oświaty, dyrekcji szkół etc. (w sumie 100os) w ramach zadania upowszechnianie i włączenie do głównego nurtu;
- Kampania prasowa (po walidacji):
 - przygotowanie i publikację w prasie regionalnej/branżowej 2 artykułów sponsorowanych,

- przygotowanie i publikację w prasie regionalnej/branżowej 5 ogłoszeń prasowych;
- Kolportaż materiałów informacyjnych (po walidacji) podczas w/w spotkań oraz na terenie współpracujących szkół: plakaty (1000szt) i ulotki (1500);
- Opublikowanie artykułów na stronie internetowej Beneficjenta o rezultatach projektu łącznie z linkiem do strony projektu.

Brak zmian w stosunku do wniosku.

7. Strategia włączania do głównego nurtu polityki.

Tak jak już wspomniano w powyższym punkcie, działania upowszechniające i mainstreamingowe uzupełniają się wzajemnie. Przedmiotem włączania jest finalny model prowadzenia i wdrażania warsztatów „Alfa” i warsztatów „Omega” stanowiących produkt finalny. Celem włączania do głównego nurtu polityki jest doprowadzenie do szerokiego wykorzystywania i stosowania w praktyce produktu finalnego w skali regionalnej.

Grupy odbiorcze są bardzo podobne do tych w/w:

- nauczyciele/nauczycielki szkół gimnazjalnych (są oni głównymi użytkownikami produktu odpowiedzialnymi za jego wdrożenie w szkołach gimnazjalnych, będą oni też rozprzestrzeniać informacje o produkcie w innych szkołach) –informacja dotycząca praktycznych aspektów realizacji warsztatów np. poprzez organizację szkoleń i seminariów włączających dotrze do co najmniej 200 nauczycieli;
- szkoły gimnazjalne wraz z kadra zarządzającą i organami prowadzącymi -samorządy terytorialne (osoby decyzyjne w aspektach merytorycznych i finansowych o tym co jest realizowane w szkołach – ich wsparcie i przychylność w realizacji wdrażania jest bardzo istotne, czasem wręcz niezbędne do skutecznego zaadaptowania metody w codziennej praktyce)– informacja dotycząca konkretnie praktycznych aspektów realizacji warsztatów np. poprzez organizację szkoleń i seminariów włączających dotrze do co najmniej 50 szkół tzn. szczególnie do kadry zarządzającej tymi placówkami oraz ich organów prowadzących;
- Kuratorium Oświaty w Rzeszowie – kuratorium woj. podkarpackiego oraz departament edukacji i kultury w Urzędzie Marszałkowskim (odpowiedzialni za politykę edukacyjną na poziomie województwa – kuratorium prowadzi nadzór nad realizacją zadań statutowych szkoły i poziomem świadczonych w tych szkołach działań edukacyjnych natomiast dep. edukacji i kultury odpowiada za wdrażanie zmian, nowych rozwiązań i analizę pracy nauczycieli oraz ich doksztalcanie. Obie instytucje współdziałają z MEN). Nawiązanie współpracy z tymi instytucjami (Eks. Kluczowy oraz Eks. ds. mainstreamingu) pozwoli na

przekazanie bezpośrednio informacji w celu jej multiplikacji u odbiorców działań w/w instytucji.

- Ministerstwo Edukacji Narodowej (wraz z organami podległymi – np. ORE), jako organ odpowiedzialny za krajową politykę edukacyjną, będzie informowany przez Beneficjenta na temat rezultatów projektu i możliwości implementacji produktów finalnych do polityki oświatowej na szczeblu krajowym

Działania w ramach włączania oparte są głównie o włączanie horyzontalne. W ramach włączania produktu innowacyjnego do polityki, po walidacji finalnej wersji produktu innowacyjnego, innowacja wdrożona zostanie w minimum 50 szkołach gimnazjalnych woj. podkarpackiego. Wdrożenie to odbywać się będzie poprzez:

- Zaangażowanie (po walidacji) eksperta ds. mainstreamingu na potrzeby włączania do głównego nurtu polityki na szczeblu krajowym i regionalnym oraz na potrzeby wsparcia wdrożeń w szkołach gimnazjalnych.
- Wsparcie (po walidacji) ekspertów ds. wdrożeń Produktów innowacyjnych w szkołach gimnazjalnych. Pięciu ekspertów opiekuje się łącznie 50 szkołami gimnazjalnymi (średnio 10 szkół/experta), które wyraziły chęć wdrożenia produktu. Wsparcie to dotyczy przede wszystkim budowaniu odpowiedniego kontekstu wdrożeniowego.
- Organizację subregionalnych seminariów włączających dla nauczycieli/nauczycielek, dyrektorów/dyrektorek (w sumie 8 seminarów każde dla ok. 30os.) w ramach zadania upowszechnianie i włączenie do głównego nurtu;
- Organizację 9dniowych wdrażających szkoleń dla 200 nauczycieli z 50 szkół (w sumie 15 grup każda po 72 godziny szkoleń)
- Realizację warsztatów „Alfa” i warsztatów „Omega” przez przeszkolonych nauczycieli na grupie 1800 uczniów z trudnościami w nauce i uczniów zdolnych (z wysokimi wynikami w nauce)
- Wsparcie merytoryczne dla nauczycieli prowadzących warsztaty „Alfa” i warsztaty „Omega”:
 - grupowe spotkania superwizyjne- 3 spotkania/grupę (grupy jak w szkoleniach wdrożeniowych – 200n-li w 15grupach)
 - superwizje indywidualne – 4 spotkania dwugodzinne z nauczycielami używającymi innowacyjnej metody do dyspozycji każdej ze szkół uczestniczących we wdrażaniu (50 szkół)

Bez zmian w stosunku do zapisów we wniosku.

8. Kamienie milowe II etapu projektu.

Kluczowe dla przebiegu II etapu daty to:

- rozpoczęcie etapu II - wdrożenia (VIII 2013 r.)
- zakończenie rekrutacji nauczycieli do fazy testowania w ramach każdego z 2 cykli (IX 2013, I 2014)
- zakończenie szkolenia przez nauczycieli w ramach każdego z 2 cykli fazy testowania (XII 2013, V 2014)
- analiza wyników testowania w ramach każdego z 2 cykli i aktualizacje produktu (II 2014, VI 2014)
- opracowanie wersji finalnej produktu (VIII 2014r.)
- walidacja produktu przez sieć tematyczną (X - XI 2014r.)
- ewaluacja zewnętrzna produktu finalnego (IX 2014r.)
- rozpoczęcie szkoleń wdrażających (II 2015 r.)

9. Analiza ryzyka

P – prawdopodobieństwo wystąpienia (skala 1–3, gdzie 1 – niskie prawdopodobieństwo, 3 – wysokie prawdopodobieństwo)

W – wpływ na realizację projektu (skala 1–3, gdzie 1 – mały wpływ, 3 – wpływ bardzo duży)

I – zidentyfikowanie najważniejszych zagrożeń (iloczyn $P \times W$),

Identyfikacja najważniejszych zagrożeń: $I > 4$ = zagrożenie istotne.

Zidentyfikowane potencjalne zagrożenia z oszacowaniem ryzyka ich wystąpienia i wpływu na realizację Projektu oraz sposobem ich ograniczenia:

1. Rezygnacja odbiorców z udziału w projekcie na etapie testowania ($P=1, W=2, I=2$).

Kontrola realizacji zadań przez odbiorców produktu jest dwupoziomowa. I poziom bezpośredni realizowany jest przez użytkownika produktu – nauczyciela, drugi pośredni przez monitorujący panel ekspertów i ekspert ds. ewaluacji projektu. W celu utrzymania motywacji do uczestnictwa w projekcie zajęcia zostaną dostosowane do posiadanych kompetencji UP w oparciu o wyniki testów kompetencyjnych.

W przypadku problemów z motywacją, w porozumieniu z użytkownikiem produktu zajmującym się tą grupą odbiorców oraz dyrektorem szkoły zostaną podjęte odpowiednie działania naprawcze. Narzędzia reakcji Beneficjenta – wsparcie użytkownika podczas superwizji grupowych lub indywidualnych.

2. Niezrekrutowanie odpowiedniej liczby szkół i nauczycieli na etapie testowania ($P=1$, $W=2$, $I=2$).

Na etapie badań w I fazie projektu (poprzedzających testowanie) wszystkie szkoły uczestniczące w badaniach (9) wyraziły chęć uczestnictwa w testowaniu. Ponadto w trakcie seminarium konsultacyjno - informacyjnego przedstawiciele szkół gimnazjalnych (ok. 30 osób) wyraziło ogromne zainteresowanie uczestnictwem w projekcie, do tego stopnia, że są zainteresowani skierowaniem znacznie większej liczby niż 4 nauczycieli.

Wnioskodawca w trakcie rekrutacji będzie organizował spotkania informacyjno-organizacyjne, na które zaproszeni zostaną przedstawiciele szkół (dyrekcja i grono pedagogiczne) i organów prowadzących. Dotarcie przez Beneficjenta wprost do organów prowadzących ograniczy ryzyko związane z niskim zainteresowaniem wśród szkół i nauczycieli. Beneficjent współpracuje z min. 50% samorządów woj. podkarpackiego – dzięki realizacji różnego rodzaju projektów/przetargów IBS jest marką rozpoznawalną i dobrze odbieraną.

3. Rezygnacja testerów użytkowników z realizacji projektu ($P=1$, $W=3$, $I=3$).

Działania tej grupy są bardzo ściśle monitorowane. Czynnikiem kontrolno-wspierającym są superwizje grupowe i indywidualne – będą one bezpośrednim wsparciem dla realizujących testowanie. Nauczyciele/nauczycielki otrzymają wynagrodzenie za godziny przepracowane w projekcie (płatne po testowaniu), dodatkowo wzbogacą swój warsztat pracy dzięki uczestnictwu w szkoleniach.

4. Niezaakceptowanie i niezrozumienie produktu ($P=1$, $W=2$, $I=2$).

Założenia wstępnej wersji produktu zostały skonsultowane z potencjalnymi użytkownikami, którzy wyrazili duże zainteresowanie produktem i chęć jego przetestowania. W opracowanie produktów zostali zaangażowani eksperci dobrze znający środowisko nauczycieli oraz ich potrzeb. Program szkoleń opracowano w oparciu o wyniki badań przeprowadzonych w trakcie I fazy projektu. W celu minimalizacji problemu związanego z niezrozumieniem produktu opracowano podręcznik dla trenerów zawierający wskazówki metodyczne w zakresie prowadzenia zajęć z tą grupą odbiorców oraz merytoryczne w odniesieniu do produktu. Część szkoleń będzie prowadzona równolegle z zajęciami dla uczniów, co umożliwi bieżące dostosowanie szkoleń do faktycznie pojawiających się problemów w trakcie testowania. Ponadto w przypadku problemów związanych z akceptacją produktu, Beneficjent dysponuje dedykowanym wsparciem dla nauczycieli w formie superwizji grupowych i indywidualnych. Superwizje obok charakteru monitoringowego mają

przede wszystkim pełnić funkcję wspierającą nauczycieli w przełamywaniu barier związanych ze zmianą oraz ze zrozumieniem i akceptacją produktu.

5. Niechęć nauczycieli do 12 dniowych szkoleń ($P=1$, $W=1$, $I=1$).

Na potrzeby minimalizacji ryzyka związanego z długością szkoleń przygotowawczych, Beneficjent zaplanował szkolenia poza godzinami pracy nauczycieli (weekendy), w trybie 4 zjazdów trwających 3 dni (każdy). W celu zwiększenia efektywności prowadzonych zajęć i atrakcyjności dla nauczycieli, szkolenia zostaną zorganizowane w trybie wyjazdowym (z zapewnieniem noclegów). Zjazdy odbędą się w ciągu 5 m-cy w trakcie etapu przygotowania testowania, co sprawi, że szkolenia nie będą mocno dotkliwe dla nauczycieli.

6. Niedostosowanie produktu finalnego do potrzeb i możliwości uczniów ($P=1$, $W=3$, $I=3$).

Wstępna wersja produktu została opracowana w oparciu o wyniki badań przeprowadzonych w I fazie projektu. Założenia produktu innowacyjnego zostały oparte zarówno o dogłębną diagnozę obu grup odbiorców, jak również użytkowników. Eksperti pracujący nad wstępną wersją produktu innowacyjnego posiadają wieloletnie doświadczenie praktyczne i naukowe w obszarze aktywnych metod prowadzenia zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych. Produkt został opracowany w taki sposób, aby każdy nauczyciel (po odpowiednim przygotowaniu) potrafił w oparciu o przekazane scenariusze zajęć prowadzić warsztaty „Alfa i Omega”. Poszczególne zajęcia zostały opracowane w taki sposób aby wykorzystywać mocne i rozwijać słabe strony (zdiagnozowane w I fazie projektu) obu grup odbiorców. W celu pełnego dostosowania produktu finalnego do potrzeb i możliwości uczniów przewidziano dwa cykle testowania, dzięki czemu jeszcze w trakcie testowania wprowadzona będzie aktualizacja wstępnej wersji produktu w oparciu o wyniki testowania, a następnie przetestowana w wersji ulepszonej.

7. Mała aktywność placówek oświatowych, niechęć do wdrożenia nowego narzędzia ($P=1$, $W=2$, $I=2$).

Brak opłat za korzystanie z materiałów, szkoła może wprowadzać innowacje bez dodatkowych kosztów, podręczniki i scenariusze dostępne bezpłatnie na stronie Projektu. Szkoły zaczynają mocno konkurować ze sobą o uczniów ze względu na pogłębiający się niż demograficzny, w związku z powyższym są i będą coraz bardziej zainteresowane stosowaniem rozwiązań które będą je wyróżniały.

Działania wspierające związane z przekonaniem decydentów w tym zakresie do praktyczności i przydatności narzędzia zarówno na etapie testowania, jak również na etapie włączania do głównego nurtu polityki (po walidacji).

8. Brak środków na sfinansowanie przez szkoły wdrożenia innowacji po zakończonym projekcie (P=1, W= 2, I=2).

Źródło finansowania szkoleń wdrożeniowych wynika z ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela. Artykuł. 70a ust. 1. ustawy stanowi, że w budżetach organów prowadzących szkoły wyodrębnia się środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem doradztwa metodycznego w wysokości 1% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli. Ponadto w przyszłym okresie programowani programów operacyjnych finansowanych z EFS, najprawdopodobniej przeznaczone zostaną środki na realizację programów rozwojowych szkół lub szkolenia dla nauczycieli, co będzie stanowiło dobre źródło zewnętrznego sfinansowania wdrożenia innowacji.

Dzięki realizacji projektu 272 nauczycieli z województwa podkarpackiego otrzyma wiedzę i doświadczenie w realizacji warsztatów. W związku z powyższym będą stanowili idealną bazę ambasadorów/praktyków innowacyjnego rozwiązania, z której szkoły zainteresowane wdrożeniem będą mogły pozyskiwać doświadczonych wdrożeniowców. Dzięki temu koszt wdrożenia przez szkoły po realizacji projektu będzie znacząco niższy niż w trakcie jego realizacji.

9. Opóźnienie wpływu transz dofinansowania (P=1, W=1, I=1).

Beneficjent dysponuje wystarczającym potencjałem finansowym, aby zapewnić terminowość realizacji zadań, nawet w przypadku opóźnień w płatnościach kolejnych transz, zmiany kosztów w poszczególnych pozycjach budżetowych lub pojawienia się nieprzewidzianych kosztów, które nie ujęto w budżecie projektu.